

6
MÄ
BER
6

ROMAN

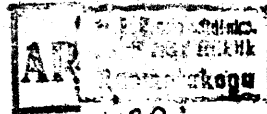
No

6

Euroopa ilusalm naine.

17. aastane ungarlanna **Elisabeth Simon**
valiti 17. iluduswõistlejate seast Euroopa
iluduskuninganaks.

SP

7592

KIRJASTUS-OSAÜHISUS "ARENG"
TALLINN, 1929. A. VIII. AASTAKÄIK

Hind 40 senti.

Romaan

Ilmub kaks korda kuus.

SISU: Zane Grey: Wiimse meheni. — W. Bergsöe: Wennad. — Laszlo Lakatos: Kuritegu. — José Mas: Silmad. — H. Wühner: Minu maja. — H. Besanzon: Silmad lahti. — W. Hammer-Webs: Paganini. — P. Grünfeldt: Hakka kinni! — Mela Richard: Kitty. — Jakob Liiv: Sügis. — Kurt Martin. — Kurt Martin: Prokuröri tütar. — Tött ja nalja.

Nr. 6 (168)

Märts 1929

VIII aastakäik.

Wiimse meheni.

Ameerika kirjaniku Zane Grey romaani.

6

Ratsanik juhtis hobuse mäest üles. Kui imelikult kerge tunne oli Ellenil! Ta waatas talle järele, kuidas Jssbel haavametsja ratsutas ja lõpuks filmapiirilt kadus. Talle näis, et Jssbel midagi kaasa oli wõtnud, mis talle oli kuulunud. Kõige peawalu halwas ta pöörlemaid mõtteid. Ta silmad wärisesid. Mis oli juhtunud? Ta käte küljes oli weri. Jssbeli weri! Ta tundis wärinat kehast. Oli see halb ennustus? Ta toetus puud wastu ja sules silmad.

Ellen ratsutas kimli asundusse tagasi. Ta sõitis nagu tuul. Kui ta teelt karjamaale pööras, kuigi isamaja näha oli, äratas ta ilmumine logelejate seas omni ees teatamat tähelepanu. Ta ratsutas hobust täies galopis.

„Kes ajab teda taga?“ karjus ta isa, kui Ellen kimli kinni pidas. Jorth hoidis püssi käes. Daggs, Colter ja mõlemad teised, mõlemad Jorthid olid samuti sõjariistus, kõik täis ootust luuramas.

„Mind ei aja keegi taga,“ wastas Ellen. „Kas ma ei wõi hobusel galopeerida lasta, ilma et keegi kannul oleks?“

Jorth näis wihane ja ühtlasi kergendatud. „Ho! . . . Mis see siis tähendab, tüdruk, et nagu narr meie poole tormad? Sa pead end wiimasel ajal kentsakalt ülewäl ja näed ka ime-lik wälja. Mulle see ei meeldi.“

„On wiist kentsakad asjad — Jorthidele,“ wastas Ellen pilkawalt.

„Daggs on leidnud aasal wõbraid hobusejälgi. See teeb meid rahutuks. Keegi on ümber asunduse hiilinud. Pole ime, kui arwame, et sind keegi taga ajab.“

„Ma proowisin, kui ruttu kimmel joosta jaksab,“ wastas Ellen. „Kui meid taga aetakse, siis tuleb tublisti kihutada, et kimlit kätte saada.“

„Haha!“ mõirgas Daggs. „See on kindel, Ellen.“

„Sa wõid galopeerida, tüdruk, wõid wälja näha, kuidas soowid,“ seletas Jorth pahatujuliselt ja weidi segaselt. „Kuid sa räägid kentsakaid asju. Kas pole sa wõbraid hobusejälgi näinud?“

„Uusun küll. Ja ma tean, kelle omad nad on.“

Jorth ajas enese sirgu. Mehed ta taga kuulsid tähelepanelikult.

„Kelle?“

„Jean Jssbeli,“ wastas Ellen jahedalt. „Ta tuli Lontoost oma walget hobust otsima.“

„Jean Jssbel — oma walge hobuse jälgedel,“ wastas ta isa.

„Jah. Ja jälgedeotsijana on ta suurepärane, see on kindel.“

Tuli waukus. Ellen lasi pilgu aeglaselt üle isa ja selle inimeste kätte, siis hakkas ta sadu-

lat wallandama. Äkki katkestas Jorth waituse wandega ja Daggs hakkas sardonilifult naerma.

„Ho, peremees, mis ma Teile ütlesin?“

Jorth astus Elleni poole, pööras ta tugema käega ringi, waatas talle näkku.

„Died ja Jsheli näinud?“

„Jah,“ wastas Ellen sama terawalt nagu ta isa oli küsinud.

„Kas sa rääkisid temaga?“

„Jah.“

„Mis ta tahtis?“

„Sa tead seda, ta oli walge kimli jälgedel, kelle sa warastasid.“

Jorthi käsi langes jõuetult alla. Ta nägu muutus rohkeaks ja kahwatuks. Ta imestus muutus pahaks tujuks ja see wihaks. Ta tõstis käe, nagu tahaks Ellenit lüüa. Ja äkki tuli Daggsi pikk käewars esile, haaras Jorthi randmest kinni. Jorth katsus end wabastada, wandus katasel häälel. „Laske lahti, Daggs,“ hüüdis ta loikawalt. „Kas olen purjus, et mind finni peate?“

„Te pole just purjus,“ wastas rõõwel pilkawalt. „Kuid Te olete midagi muud, mille üle nelja silma all kõneleme.“

Jorth mõitis näilifult tasakaalu tagasi. Kuid oli näha, et wapustus teda raskelt oli taibanud.

„Kas nägi Jean Jshel hobust?“

„Muidugi. Ta küsis, kust olen selle saanud, ja ma ütlesin talle tõtt.“

„Tõendas ta, et hobune kuulub talle?“

„Ujum, ta tõestas seda. Sa tunned ikka hobuse ära, kes oma peremeest armastab.“

„Ja kas pakkusid talle hobust?“

„Jah. Aga Jshel ei tahtnud seda wõtta.“

„Et tahtnud seda wõtta? Jmelit,“ wastas Jorth, näris murrusid ja waatles Ellenit tumedate pilkudega. „Kaks korda kohtasid seda Jshelit.“

„See polnud minu süü,“ wastas Ellen.

„Kuulen, et ta on sinuäse armunud. Mis see tähendab?“

Ellen kannatas tulise puna all, mis walgus üle kaela, põskede ja meelekohtade. Kuid see oli ainult mälestus, mis seda häbi äratas. Mis ta isa ja selle kaaslased mõtlewad, oli talle täielikult ükskõik. Ta waatas isa umbusklifudeäse filmadesse ausalt sätendawate filmadega.

„Kuulen kõiksugu lori Bruce'ilt ja Lorenzolt,“ jattas ta isa. „Ja Daggsilt —!“

„Midagi Daggsilt!“ katkestas teda see.

„Jätke mind mängust. Ma pole midagi ütelnud ja ma ei mõtle ka midagi.“

„Jah, Jean Jshel oli minuäse armunud, isa . . . kuid see on mööda,“ wastas Ellen

tasase häälega. Siis wõttis ta kimlilt sadula, heitis selle olale ja kadus omi.

Waewalt oli ta üle läwe astunud, kui ta isa ilmus.

„Ellen, ma ei teadnud, et see hobune kuulub Jshelile,“ algas ta selle kiire, kareda ja meelitawa häälega, mida Ellen hästi tundis.

„Wannun sulle, ma ei teadnud seda. Ma ostsin ta . . . Elaterilt . . . Jumala pärast, mul ei olnud aimdust, et hobune on warastatud! . . . Jah, kui sa ütlesid „see hobune, mille sa warastasid“, siis oli mul tunne, nagu oleksid sa mulle noa rinda torganud . . .“

Ellen istus laua ääres ja kuulas, kuna ta isa edasi-tagasi sanumis ja oma ärewust kirgliste sõnadega tõstis. Ta kõneles lahkamatult, nagu oleks tütre waitimine huffamõistimine ja nagu wõiks ainult kõneosawus tüdart ta ausust uskuma panna. Elleni kõrw ja silm näisid olewat terawamad kui warem. Isa tundis suurt igatust tütre austuse järele. Mitte nii wäga ta armastuse järele (nagu tundis Ellen), waid et ta ei näeks, kui kaugele ta isa on langenud!

Ellen kahjatas teda täiest südamest. Ta oli kõik, mis isal oli, nagu isagi tema jaoks kogu ilma tähendas. Ja nii, kuulatahes isa ebaloozilisi, tühje põhjendusi ja enesekaitsemist, leidis ta, et ta kaastunne ja ta armastus teda tähtsate otsufusele juhtisid. Nagu ikka juhtub kriitilistel filmapilkudel, hakkas ta isa lõpuks Jshelile ägedalt süüdistama, et need ta nii kaugele on wiinud . . . Ta nure oli eht, vähemalt Elleni juuresolekul. Nein oli aimus küli, mis ühendas teda ammu kadunud, õnnelikuma ajaga. Ta oli ema uuel kujul — naine, kes tema pärast oli maha jätnud teise mehe ja temaga koos wastu oli läinud huffumisele ja surmale.

„Isa, ära kõnele niiviisi“, ütles Ellen, katkestades isa segase jutu. „Jään sulle truuks — nagu oli truu sulle emagi . . . Olen Jorth. Kus sina oled, seal on ka minu koht — sinu mõttlus on ka minu mõttlus . . . Ira kõnele mulle enam ialgi minewikust. Kui Jumal lasseb meil selle mõtluse üle elada, siis kolime siit minema ja algame uut elu kaugele, kus pole kuulnud Jorthideist . . . Kui me mõttlust üle ei ela, siis oleme vähemalt nende neetud Jshelite kallal oma kättemakfutungi jahutanud.“

S e i t s m e s p e a t ü k k .

Juunikuu festel ei eemaldunud Jean Jshel mitte liig kaugele Grass Valleyst.

Gass Jsheli elule oli teist korda kallale tungitud. Jälle oli langenud salatige kuul selja tagant, seeford männametsafesest tee kõrval, mis wiis Blaisbelli asundusse. Blaisbell kuulis pauku, nii lähedal juhtus see sündmus. Warjatud waen-

laseft ei leitud jälgegi. Maapiind selles ümbruskonnas oli kaetud männandeltega, mis jälgi alles ei hoiä. Tuli oletada, et selle tapmistatse olid Forthid teinud või vähemalt selleks põhjust annud; kuid tõendusi ei leitud. Ja Gaston Jssbelil oli peale lambakarjaste teifigi waenlasti Tonto orus. Wana mees oli wihane kui löwi. Ja ta sõber Blaisbell nõudis, et ta kutsuks kobe kofku sugulaskonna ja sõbrad. „Ma ei hooli enam loomakawatusest, enne kui need tülid on lahendatud“, seletas ta. „Tahame muretsjeda enesetele sõjariistu ja neid mehi luurata. . . Ei ole meil kasulik oodata, kuni kuul seljas on.“

Rohkem kui üks Jssbeli pooldajatest oli sellega nõus.

„Ei, meie ootame, kuni meil selgus on“, oli jonnaka weisefarjaomaniku wastus.

„Selgus! Ho, kuram! Kas ei leidnud Jean kimli Forthi asunduse lähedalt?“ küsis Blaisbell. „Mis me meel ootame?“

„Jean ei mõinud wanduda, et Forth hobeuse oleks warastanud.“

„Mina mõin aga wanduda!“ urises Blaisbell. „Ja kogu aeg kaotame me loomi. Kes neid warastab?“

„Me oleme alati loomi kaotanud, sestjaadif kui orus elame.“

„Sa tahad wiist, Gass, et Forth selle wõitluse awalikult algab?“

„Ta algab warsti“, wastas Jssbel tumedalt.

Mitte kõik Jeani katsed kadunud või warastatud loomi leida polnud tagajärjetud. Asjaolud olid talle küll waenulikud ja kogu ses wargusloos oli midagi wõõrastawat. Suwitorimid algasid warakult ja tal oli õnnetus, et raske wihmasajad wärsked jäljed kaotasid. Karjamaa oli suur ja loomad laiali. Mõnikord märgati kaotust alles nädalate pärast. Gaston Jssbeli pojad olid nüüd ainsad, kes karja walwafid. Kats ratsanikke olid ahwardawa wõitluse hirmus üles ütelnud ja kolmanda oli Jssbel ise wallandanud. Nii kuulis Jean uutest wargustest alles siis, kui jäljed enam wärsked polnud.

Suuli esimestel päewadel tuli kuum ilm. Tonto oru punastel kaljurahnuudel walitses kõrbe palawus. Dõb olid jahedad, warajased hommitud meeldivad, kuid päewadel oli raske kannatada. Kui walged pilwed edelast tõusid, suuremaks, tihedamaks ja mustemaks muutusid ja siin ja seal mustats äitsepilwets kuhjusid, siis terwitas Jean neid rõõmuga. Ta armastas halle wihmasagaraid, mis musta warjuna taewas ripusid, ta armastas wihma kohinat, mis astuwa sõjawäena lähenes. Murukohad, punased kaljud, manzaniidi, kääbustamme ja kaktuse metsad seifid tolmumult hõõguw-tulises juwepäikeses. Jean ihkas Kimi jahedaid kõrguseid, warjukaid mäнди,

tumedat, armaft lehestikku, hõbemäнди, selgete ojade wulinat. Ja tihti haaras teda teine igatus, mille ta kibedalt alla surus.

Jeani kaaslane, terawalt haistew lambakoer, oli ühel päewal kadunud ja polnud enam tagasi tulnud. Asunduse elanikkude arwanised läksid lahku saatuse suhtes, mis Sheppi tabanud. Wana asunik arwas, koer olla mürgitatud või maha lastud; Bill ja Guy Jssbel uskusid, et Shepp metsahuntidega ära on jooksnud. Igatahes ei tulnud koer tagasi ja Jeanil oli temast suur puudus ja kahju.

Ühel hommikul, hämariku ajal, kuulis Jean karja orus häält tõstwat; ja kui ta wäljawaate kohale ruttas, nägi ta ehmunult, kuidas rohkem kui wiisjada härga üffitut hunti taga ajasid. See oli uus waatemäng Jeanile. Hunt oli suur, hallikas-must loom, tugewate liigetega ja jõuline, ning silmapilguni, mil kõik härgjad kaugele maha jäid, pidi ta raske waewa nägema, et nende käest pääseda. Urwatawasti oli ta karjale lähemenud ning kallale tunginud. Jean jäi oru piirile, lootes, et loomad hundi lastekauguseni ajawad. Kuid kawal loom silmas Jeani ja tegi ringi, aeglaselt tagajajatest ette jõudes.

Jean pööras mätta tagasi, et einetada, ja ratsutas siis oru teisele küljele. Ta isal oli wäike lambakari, kes polnud veel Kimil käinud, kus Tonto palawa, kuima juwe festel kõik ümbruskonna lambad sõid. Noor Gwarts ja üks Mehhiho pois, Bernardino, walwafid seda karja. Dige Mehhiho karjus, kogunud mees, oli ametist lahti ütelnud ja noored poisid olid kogematud ning ei julenud lambaid waenlase kantsi wiia.

Kari sõi riiskuristikus, ülewalpool Grass Valley'd, kus päikese kaitset andis noor mets ja hea wesi ning rohi jaadawal oli. Enne kui Jean jõudis eesmärgile, kuulis ta pauku. See polnud püssipauk, asjaolu, mis Jeani weidi rahutuks tegi. Gwartsil ja Bernardinol olid püssid, kuid tema teades ei ühtegi rewolwrit. Jean ratsutas üles mustendama wõsaga kaetud mäele, mis kerkis Grass Valley lõunapoolsel küljel, ja uuris terawalt ümbruskonda. Esiteks ei näinud ta muud kui loomi, lagetat karjamaad ja ümberingi madalaid künkaid ning mägesid. Ükki nägi ta oru lõpul ratsanikkude jalka, kes lähenesid külale. Ta ei mõinud nende arwu lugeda. Tume, liitw mafs oli täis elu, saladust, ahwardawat wõimu. Kes nad olid? Raugus oli liig suur, et hobuseid üffitult lugeda, rääkimata ratsanikkude arwust. Ja nad ratsutasid wäga kiirelt.

Jean waatas neid, kuni nad olid kadunud, juhtis siis hobuse orgu tagasi ja jatkas teed. Sarnane rühm ratsanikke oli Grass Valley läheduses igal ajal haruldane nähtus. Mis see

tähendas? Jean tundis rahutut hirmu, tunnet, mis talle oli uus. Mõistlikes ratsutas ta edasi ja pööras lõpuks ristorgu, kus oli lambakarjaste laager. Kui ta lähemale tuli, kuulis ta karedat hisa. Noor Ewarts tuli nagu hullumeelne nooresti metsasti nähtavale. Jean kiirustas hobust ja jõudis varsti ta juure. Ewarts näis olemat ehmatusest kange.

„Mis on lahti, poisj?“

Jean hüppas sadulast, püsis käes, ta kiired pilgud rändasid Ewarti kahmatult näolt laagri suunas ja waatasid siis ringi.

„Bernardino! Bernardino!“ ähkis poisj, ringutas käsi, näitas sõrmega.

Jean jooksis mõned meetrid lambalaagrini. Ta nägi väikest telki, mahapõlenud tuld, poolenisti lõpetatud einet — ja siis põrandal Mehhiho poisji, surmalt, kuuliauguga surmukahwatus näos. Ta kõrwal oli wana kuuelaenguline.

„Kellele kuulub see revolwer?“

„Bernardinole“, wastas Ewarts karedalt.

„Tema — tema jai ta — alles hiljuti.“

„Lasi ta enese juhustikult ise maha?“

„Oh, ei! Ei, ei, ei!“

„Kes siis?“

„Mehe — ratsanikud — terwe falk — need tegid seda,“ ägas Ewarts.

„Teadsid ja, kes nad on?“

„Ei. Ei teadnud. Nägin neid tulewat ja mul oli suur hirm. Bernardino oli wett tooma läinud. Ma jooksin ja peitsin enese põõsastes. Tahtsin karjuda, kuid nad olid juba liig lähedal. . . Siis kuulsin neid lobisemat. Bernardino tuli tagasi. Nad olid sõbralikud. Üks küsis Bernardinole, kas ta talle oma revolwrit ei näitaks; ja Bernardino andis selle ta kätte. Mees waatas revolwrit, naeris ja wiskas selle õhku, ja kui see uuesti alla kukkus, läks laeng lahti — pauk! . . . Ja Bernardino langes maha. . . Ja siis jäin oma nurka, kuni Teid nägin tulewat.“

„On sul hobune?“ küsis Jean terawalt.

„Ei. Kuid ma wõin Bernardino hobueesil ratsutada.“

„Ruttu! Tõtta Blaisdelli juure. Ta peab teatama Blue'le, Gordonile ja Fredericks'ile, et nad tuhatnelja mu isa asundusse ratsutaks. Kiiresti!“

Noor Ewarts jooksis minema, ilma et olets wastanud. Jean waatas surnud Mehhiho poisji lõtwa keha.

„Ämala pärast“, hüüdis ta wihastelt, „Forthide ja Jäbelite sõda on alanud! . . . Ettekawatsetud, külmawereline tapmine! Tahaksin kihla wedada, et Daggs seda asja on juhitud. Ta on juht. Ta on alanud. . . Bernardino, kuigi ja olid mehhiplane, oled siiski

olnud truu poisj ja su surma maffan ma kätel!“

Jeanil polnud aega kaotada. Ta kiskus tüfise telgiriie lahti, kattis sellega furnu ja jooksis siis hobuse juure. Ta hüppas sadulasse, sõitis kuristikku, üle väikeste, punaste mägede, wälja orgu, kus ta hobusele waba woli andis.

Kiire liigutus peletas halwama õuduse, mille oli tekitanud Bernardino nägemine. Jean tundis isegi imelisi, rahulisi kergendusi. Dotamise pitad, wenivad päewad olid mööda. Forthi falk oli alanud kallaletungi. Weri hakkas woolama. Ja ta woolab wist edasi, kuni ühe rühma wiimane mees seisab teise rühma wiimase mehe surmkeha juures. Oli see Forthi wõi Jäbel?

„Mu loomusund oli õige“, sõjistas ta tase; „mul oli naljakas tunne, kui nägin neid ratsanikke.“

Jean lasi pilkudel üle rohurikka oru käära, kust ta kiire galopis läbi ratsutas, kuid kusagil polnud tollest süngest jälgesti jalggegi. Nad olid wist Greaves'i poodi läinud, kahtlemata, et seal juua ja Jäbelite uusi waenlasi oma jõudubega ühendada. Ükki käis mõte Ellen Forthilt ta peast läbi.

„Mis saab temast? . . . Mis saab kõigist naistest? Minu õest? Lastest?“

— — —

Asunduse lähedal polnud kedagi näha. Veel iialgi polnud ta näidanud Jeanile rahulikumat ja idüllilisem. Sõwad loomad ja hobused esiplaanil, poolenisti tühjendatud heinaküümid, lehmad aiaga piiratud karjamaal, sinise suitsu sammal, kanade kaagutamine, kindlad, hästehitatud blokkimajad — see kõik näis wastuwäitena Jeani rutule ja süngete meeleolule. Sinisel suwetaewal polnud ainustki pilwe.

Kui Jean üle põllutee lähemale ratsutas, nähti teda majas, ja Bill, Guy ning hallijuukseline isa ilmusid werandale. Jean nägi, kuidas isa naised majja saatis ja siis tänawale astus. Bill ja Guy astusid ta kõrwale, kui Jean raskelt hingawa hobuse peatas. Kõik waatasid Jeani otse, uuriwalt, täis hui; iga mehe silmis istus kõwa, metsik leek, mis oli haruldaselt sarnane. Nähtawasti teadsid nad, emefui veel sõnagi oli wahetatud, mis neid ootas.

„Ho, sul on ju wäga kiire“, tähendas isa.

„Mis on lahti?“ küsis Bill pahatujukselt.

Guy Jäbel wakis ja kahwatas weidi. Jean hüppas sadulast.

„Bernardino on tapetud — enese revolwriga tapetud.“

Gaston Jäbel õhtas sügawalt, ta rind wajas kofku. Ta selgetesse filmadesse ilmus aegamööda metsik wälkumine, kahwatu ja külm nagu päikejepaiste jääd.

"Ma! hüüdis Bill Isbel karedalt.

"Ükski kolmest mehest ei küsinud, kes mõrtsukatöö teinud. Nad waitisid filmapilgu, liikumatult, oma enese mõtete salajasse sügavusse süwenemult. Siis kuulajid nad tähelepanelikult Juaní lähikest juttu.

"Do, sellega see asi algabki," ütles ta isa. "Tahaksin, et meil oleks rohkem aega. Ja oleks olnud parem teid, poisse, kuulda ja et inimesed kohe, kohe käepärast oleks. Jacobs on juhuslikult tulnud. Nii oleme wiiefesti peale naiste."

"Sa ei usu ometi, et nad meid siin tahawad piirata?" küsis Guy.

"Seda oli ifka karta, poisid; kuid ma ei mõtle nud ialgi, et neil oleks tarwilik julgus, oleksin pidanud armestama Daggisiga. See jaladuslikkus ja taga selja lastmine nägi Jorthile väga sarnane. Müüd aga peame mõitlema, mõitlema ilma sõpradeta."

"Lase nad tulewad," ütles Jean. "Ma olen teate saanud Blaisdellile, Blue'le, Gordonile ja Fredericks'ile. Ehk jõuawad nad weel õigeks ajaks. Kuid meid see ei kurwasta, kui nad ära jääwad. Me mõine siin kauemini wastu panna kui Jorthi rõõwliid meid piirata mõiwad. Minult peame rikkalikult wett, puud ja liha majja muretsema."

"Noh, selle eest hoolitsen mina," wastas ta isa. "Jean, ja jääb lähedusse, nii et sul on igale poole wäljawaade, ja pead walwet."

"Kas peab seda naistele ütleva?" küsis Guy Isbel.

Waitus, mis järgnes neile sõnadele, oli selle meeste mõitluse raske ja kurwa külje elawaks tõenduseks. Ta paratamatus ei wähendanud mingil wiisil ta äärmist mõttetuist. Urgae-gadest saadik wiiskajid ja tapid mehed üksteist, alati nende naiste õnnetusteks ja hukkumiseks. Wana Isbeli kortsus näo joontes seisis see traagiline mõistmine.

"Ütlen seda naistele, poisid. Urge tehke enestele muret. Nad on julged."

Jean läks waitsele, lagedale künkale, mis oli täkk maad asundusest eemal, ja istus siin maha, et igasse ilmakaare ringi waadata. Seedritega kaetud kungas asunduse taga oli ainsaks awauseks, kust Jorthi jalk läheneda mõis, ilma et neid kohe oleks märganud; kuid isegi sel puhul mõis Jean neid näha ja õigel ajal koju ratsutada, et takistada nende ootamatut ilmumist. Minutid weniisid, ja tunni pärast hakkas Jean lootma, et Blaisdell warsti ilmub. See lootus oli põhjendatud. Ei kestnud kaua ja ta kuulis lõunapoolt kahjaplaginat kõwal maapinnal, ja kui ta ümber pööras, nägi ta sõpra ja naabrit kiirelt mööda maanteed juurel

kimlil lähenevat. Blaisdell hoidis püsfi käes ja ta waade soojendas Jeani südant. Ta oli üks neist tehhaslastest, kes kuni wiimase meheini Isbelite pool seisid. Jean nägi teda maha poole ratsutawat — nägi tema ja isa teretust. Tuul tõi wana Blaisdelli wihase hääle Jeani kõrwa-desse.

Ja siis, Grafs Valley rohelistel wäljal, kus lai, laineline lagendik küla poole kadus, näitas end tume, liikum täpp. Hobuste kari! Jean tuisatas fergelt — äkki kihutas wesi läbi ta soonte. Need hobused kandsid ratsanikke. Nad tulid mööda awatud orgu, maanteed mööda, mis wiis Isbeli asunduse poole. Sellel lähene-misel puudus saladus ja kawalus! Ruum wool jooksis Jeanil üle selja.

"Sumala eest! Nad mõtlewad seda tõsi-felt!" sojistas ta. Wiimase filmapilguni oli ta teadmatult lootnud, et Jorthi jalk mitte nii julgelt kallaletungi ei alusta. Tehhaslaste päritud instinktide kinnitus ei jätnud kahluist ega lootust — ainult tõi teadmise, et siin pol-mid tegemist armawiste tõenäolikkustega, waid tõsiasjadega. Weel filmapilk kauem waatas Jean aeglaselt lähemale tulewat tumedat täppi ro-helistel tagaseinal, siis ruttas ta asundusse tagasi. Ta isa nägi teda tulewat — astus tä-nawale nagu warengi.

"Jorth tuleb," ütles Jean karedalt. Neetud tarwilikkus isale seda teadet tuua. Ta poisipõlwe wana armastus ärkas uuesti.

"Kus?" küsis wanamees; ta kullipilk lendas üle taewapiiri.

"Grafs Valley tänawal. Sa ei wõi neid siit näha."

"Ah nii. Tule majja, me seame end walmis."

Isbeli maha polnud ehitatud kamatsusega rõõwliite jalka tagasi lüüa. Minult pea-ehituse pill eluruum näis kaitsemiseks kohane. Sel ruu-mil oli kaks akent, üks üks tänawa poole ja mõ-lemas otjas ukjed, millest üks wiis kööki ja teine kõrwalolewasse, hiliem juure ehitatud onni. Selle peaehituse palgid olid väga tuge-mad ja raske ukjed ja atnaluugid andsid kind-lamat kuulikaitset kui teistes onnides.

Kui Jean sisse astus, arwas ta hullf kah-watuid näguisid nägewat. Ta õde Ann, ta mõ-lemad wemmanaised ja lapsed, kõik waatasid teda tummalt filmadega, mida ta ialgi ei unusta.

"Ho, Blaisdell, Jean teatab, Jorth ja ta kallts wargajalk on teel," seletas asunik.

"Wõtku mind tont, kui see pole halb päem Jorthidele!"

"Puhastage see laud," käskis Isbel, ja tooge kõik sõjariistad ja padrunid wälja, mis meil on."

Sõjariistad, lauale pandult, esitajid tubli arsenaali: kolm uut 44-lisist Winchesterpüssi, mis Jean oli toonud mererimault kaasa; hiiglasuur pihvlipüsi, mida tarvitas Gaston Jässel aastaid; Henrypüsi, mille oli toonud Blaisdell ja pool tosinat kuulaengulisi revolvruid. Laskemoona wirnad katsid lauda.

„Sorteerige padrunid. Igaüks peab omad välja valima.“ Naaber Jacobs, kes tulnud külla, oli tüse, habemik mees, kes nende kõhnade tehhaslaste seas avaldas jomiale mulje. Ta kandis 44-lisist püssi wana mudeli järele.

„Ho, poisid, kui oleksin teadnud, et meil seisab ees väike nali, oleksin rohkem padruneid kaasa toonud. Mul on aimult üks sort. Eht jöhibwad need uued 44-lised minu püssi.“

Tehti kindlaks, et laskemoon, mida Jean rikkalikult oli nuretšenud, ka Jacobsi tuliriistale jöbis — leidus, mis kokkutulnud meestele erilist rahuldust pakkus.

„Meil on õnne,“ seletas Gaston Jässel.

Naised istusid weidi eemal murgas wastu kõõki ja kõned ning meeste ettemalmistused näisid nende peale imelisi, ligutõmbawat mõju avaldawat. Jacobsi naine oli väike isik, tähtsufeta näo ja väga heledate filmadega. Jean ütles enesele, et ta selles majas järgnematel, ebateadlikel tundidel suurt kasu võib saada.

Iga paari sekundi järele astus Jean afna alla ja waatas tänavale. Ta kaaslasted teda usaldasid silmanähtawalt, sest keegi neist ei waadanud välja. Nüüd, mil päewa- ja nädalapikkune pinemus mööduis, wõtsid need tehhaslased ähwardawa lõpu wastu sõnade ja liigutusega, mis ei erinenud suuresti nende olekust igapäewastel filmapilkudel.

Lõpuks märkas Jean ratsanikkude tumedat kogu orutanawal. Nad ratsutasid tihedas rühmas aeglaselt sammul ja olid nähtawasti tõijes juuajamises. Mitme lühtumid katse järele luges Jean üksteistkümmend hobust, kellest iga üksik, nagu ta kindel oli — ratsanikku kandis.

„Ija, waata!“ hüüdis Jean.

Gaston Jässel astus ukse juure, waatas sõnatult ratsanikkudele wastu.

Teised mehed tungisid atende ette. Blaisdell wandus taha. Jacobs ütles: „Wälk ja pauk! Lulewad külastama!“ Naised istusid liikumatul tumedate, tarretute filmadega. Lapsed katkestasid mängu ja waatasid ema otja.

Laskekauguses peatusid ratsanikud ja moodustasid poolringi, kõik näoga asunduse poole. Nad olid küllalt lähedal, et Jean wöis näha nende liigutusi, kuid ta ei wöinud näha nende nägusid. Talle paistis imelik, et keegi ei kannud maski.

„Jean, tunned sa mõnda neist?“ küsis ta.

„Ei; weel mitte, nad on liig kaugel.“

„Toon su wana piffifilma, isa?“

Guy Jässel jooksis uksest välja naabruses olewa omi poole.

Blaisdell raputas oma suurt, karwast pead ja ümises jämeda kaela kurgus:

„Ho, et ford siin olete, te lambapoisid, siis tahan teada, mis mõtlete peale hakata?“

Guy Jässel tuli küünarpikkuse piffifilmaga tagasi, wanamees wöttis selle wastu wäriwate kätega ja tõstis filmade ette. Miki näis ta olewat nagu kõnest tabatud, lasi piffifilma langeda ja wäriwes kogu kehast, kuna nagu muutus halliks piiritumas, libedas wihäs.

„Jorth!“

Jean tarwitses ainult isale otja waadata mõistmiseks, et see jällenägemine isa surmawa hoobina oli tabanud. Siis mööduis see. Jälle tõstis asunit klaasi filmade juure.

„Ho, Blaisdell, seal on meie wana sõber Tehhasest, Dagg,“ ütles ta wenitawalt ja kuuwalt. „Ja Greaves, meie aus poodnik Grass Valleyst. Ja seal on Stonewal Jackson Jorth. Ja Tad Jorth endise punase ninaga! Ja, neetud, kui see pole Queen, hullem revolwritangelane, kes Tehhasest tulnud. Ma armastin ometi, et nad ta Big Bend Country's maha tapid. . . Ja Craig, ka aus lambakarjane Grass Valleyst. Haha! . . . Rohkem ma neid ei tunne.“

Jean wöttis klaasi ja lasi sel aeglaselt libiseda üle ratsanikkude salga.

„Simm Bruce. Näen Colterit. Jah, ka Greaves on seal. Meest ta kõrwal olen juba näinud . . . nagu nagu jult . . .“

„See on Craig,“ katkestas isa.

Jean tundis ära Lee Jorthi tumeda näo sarnadusest Elleniga; ja ta süda tõmbas kokku. Ta arwas ka mõlemaid teisi Jorthisid ära tundwat. Palus isa talle kirjeldada Daggst ja Queeni. Väga ebatoenäolikt, et Jean neid mehi mitte tulewikus ära ei tunneks. Siis nõudis Blaisdell piffifilma omale ja kui ta sai walmis neeldimise ja waatamisega, ulatas ta selle teistele edasi, kes järjekorras pika pilgu ratsanikkudele heitsid, kuni piffifilm lõpuks wana asunitu kätte tagasi tuli.

„Ho, Dagg's wehib kui kindral, kes luurajaid välja jaadab. Hahaa . . . Ja mulle näib, et ta meie hobuseid ei põlga. Väga loomulik rõõwile. Ta peab ehteks hobuse wöi härja warastama, enne kui läheb lahingusse wöi lauda istub, wöi matusele tuleb.“

„Need on ta omad matused, kui ta hobustele kallale peaks minema,“ seletas Guy Jässel, kes uksest ärewalt walwet pidas.

„Kindlasti, mu poeg, muidugi on need kellegi matused,“ vastas isa.

Jean pööras kõnelustele vähe tähelepanu. Teravad filmid ratsanikkude poole pöördub, katsus ta nende kawatjustes selgusele jõuda. Daggis tähendas hobustele koplis. Need loomad olid kõige paremad kogu karjamaal ja kuulustid enamalt jaolt Bill Isbelile, kes oli perekonna hobustekaupmees ja — asjatundja. Hobused olid ta kirj.

„Anna mulle piffifilm,“ hüüdis Guy ägedalt.

Ta vaatles mitu sekundit rühma, siis andis ta klaasi wemmale tagasi.

„Äähen wälja ja toon hobused ära,“ seletas ta.

„Ei!“ hüüdis isa.

„Need kaabafad tahawad warastada ja mitte mõidelda. Kas sa seda ei näe? Nad tülitsewad mu hobuste pärast.“

Guy haaras püssi. Sünge otsus, kartmatus wälkus ta silmis.

„Tunnen Daggisi, mu poeg,“ ütles isa. „Ja tunnen ka Northi. Nad tulid tapma. See on sulle kindel surm, kui majast lahkud.“

„Äähen. Ma ei lafe oma filmade alt warastada. Nad pole lastekaugused.“

„Ho, Guy, sa ei lähe üksi,“ ütles Jacobs rõõmfasti ja astus ette.

Guy Isbeli punajuukfeline noor naine ei näidanud mingit muutust tõsistes näojoontes. Ta oli walju kooli läbi teinud. Ta teadis, millised mehed sarnastel aegadel olid. Kuid Jacobsi naine hakkas paluma: „Bill, ära pane hobuste pärast elu kaalule.“

Jacobs naeris ja vastas: „Mis kaalule!“ ja läks Guy'ga wälja. Jeanile näis ta teguwis hulljulge. Ta järgis neid terawate pilkudega; ratsanikud nägid, et Guy ja Jacobs karjamaale astusid. Siis oli weel waja sekundit nägemiseks, et Daggisil ja Northil olid mõrtsukalikud kawatjusted. Jean nägi Daggisi sadulast libisewat, püssi käes. Teised järgnesid ta eeskujule, kuni pooled meestest maha olid karanud.

„Nad tahawad lasta, isa,“ hüüdis Jean terawalt. „Kutsu Guy ja Jacobs tagasi. Kutsu nad tagasi!“

Wanamees hüüdis läbitungiwalt: „Jookse, Guy, jookse!“

Uga Guy Isbel ja ta saatja astusid edasi üle karjamaa, nagu ei kuuleks nad midagi, nagu polekski kardetawaid hobusewargaid läheduses. Nad olid umbes neljandiku maast kuni karjamaa teise ääreni ära käinud ja lähenesid hobustele, kui Jean nägi tumeda ratsanikufogu esimesest reast punaseid wälke ja walgeid suitsupilwi kerkiwat. Siis järgnes teraw kuuliragin.

Guy Isbel peatas äkki, püss langes ta käest, ta wiskas käed õhku ja kuffus täies pikkuses maha. Jacobs pidas end ülemal nagu oleks teda nägematu hoop tabanud. Ta oli haaratud. Ta pööras ümber, hakkas jooksuma ja jookkis mõned sammud kiires tempos. Jälle ragisesid paugud. Jacobs lasi püssi langeda. Peatus jookkus. Kõikudes astus ta edasi. Kare hüüd tuli ta huultelt. Siis fajas üfifil pauk. Jacobs langes põlwili ja kuffus siis näoli maha.

Jean Isbel tundis, et tardus kiviiks. Selle kurbmängu äkilisus halwas teda. Ta pill oli kuffunud kujudele pööratud.

Üks käsi haaras ta käewarrest kinni — warisew naisekäsi, kitsas, kõwa ja tugew.

„Bill on surmud!“ fofistatas ta murtud hääl. „Ma nägin seda ise . . . Nad mõlemad on surmud!“

Jacobsi ja Guy Isbeli naised olid Jeani taha tulnud ja kurbmängu üle selle õlgade näinud.

„Balusju Billy — mitte minna,“ kogeles Jacobsi naine; siis lõi ta käed näo ette ja kobas omni murka tagasi, kus teised naised ta kahwatult ja warisewes käte wahel wõtsid. Guy Isbeli naine seisis akna all, waatas üle Jeani õla. Tal oli mehe julgus. See polnud esimene kord, et nägi surma saabumist.

„Jah nad on surmud,“ ütles ta mõrudalt. „Sa kuidas saame kätte nende surmufehad?“

Need sõnad näisid wabastawat Gaston Isbeli külmast halwatusest, mis teda haaranud.

„Mu Jumal, see on põrgu meie naistele,“ karjus ta karedalt. „Mu poeg! . . . Northide poolt tapetud!“ Siis ütles ta hirmja wande.

Jean nägi, et teieidki ratsanikud sadulast maha tulid, ja siis hakkasid nad kõit, hobuseid waljaid pidi juhtides, pahemale pöörama.

„Nad teewad ringi,“ ütles Jean.

„Mingisugune kawalus,“ seletas Bill.

„Tee aif tagaseina, Bill,“ kästis isa, „umbes wiienda palgi jisse. Meil peab olema wäljawaade.“

Wanem poeg haaras mingisuguse tööriista, ajas laiali lapsed, kes olid mänginud kõige kaugeimas nurgas, ja hakkas teatud kohal töötama. Wäikesed lapsed põrkasid tagasi tarretute, imestanud, tõsiste filmadega. Naised nihkusid lähemale kofku, ootasid ja kuulatasid.

Jean waatas rõõwleid, kuni nad kadusid ta pilkude eest. Nad kaugenesisid pöösastega kaetud mäekünka suunas, mis asus loodepool majast.

„Anna mulle teada, kui aif tagaseinas walmis on,“ ütles Jean. Ta astus ettewaatlikult läbi kõõgi, läbi teise ukse ja hiilis ruumika blokmaja madalasse, küünisarnasesse

Eduard Poland,

meie tuntumaid maalikunstnikke, kelle tööd on võitnud üldist tähelepanekut. Tema töid on viimase ajal omandanud Haridusministeerium ja mitmed seltskonna tegelased.

nurka. Seda väikest ruumi kasutati talvel põletispuude kogumiseks. Mõned pakid mahel polnud saaviga määritud ja Jean võis kolme külge näha. Röövolid läksid kadakavõsasse. Nad kadusid, et varsti ilma hobusteta jälle nähtavale tulla. Jeanile näis, et neil on kavatšus omidele kallale tungida. Siis peatasid nad padriku äärel ja pidasid pikki läbirääkimisi. Jean võis neid selgesti näha, kuigi kaugus liig suur oli ühikute inimeste aratundmiseks.

Mõned minutid hiljem hüüdis Bill taise häälega: „Jean, mul on aut valmis, kuid ma ei näe midagi.“

„Ma näen neid. Nad peavad nõu. Mulle näib, et Forth, wiist ka Daggs on purjus. Ujun, nad tahavad meile kallale tungida. . . . Jookse sisse: olge kõik valvel. Teatan teile, kui nad liiguvad.“

Forthi jalgal ei näinud olevat kiiret võitlustava teostada. Aeglaselt lahkus rühm; mõned istusid maha, teised käisid ringi. Varsti kadusid kaks neist võsja ja tulid mõne filmapilgu järele pakiga tagasi. See pakk pandi maha ja kõik loomaröövolid istusid ümberringi. Nad olid sõõgi ja joogi kaasa võtnud. Jean pidi naerma, tisedasti naerma selle külmaverelise üle; talle tulid meele hulljulged teod, mis oli korda saanud see röövlisalk. Jean rõõmustas võitluse edasilükkamise üle. Mida kauemini vastasid viivitasi, seda rohkem jäi aega Jsbeli liitlastele, et rutata asundusse. Kuid iga katse päisel päeval tulla, oleks olnud kaunis hädaohlik; õõ oleks olnud joodsam.

Raks korda tuli Bill kõõki ja sõiastas Jean

nile midagi kõrva. Põnemus juures ruumis, kust röövleid näha polnud, pidi olema väga piinlik. Jean teatas, mis ta näinud ja mis ta jellest mõtles.

„Sõõwad ja joomad!“ hüüdis Bill, „ho, et võtku —! See läheb vanale mehele närwide peale. Ta tahab mõitlust kiiresti lõpetada.“

„Lase talle õelda, et võitlus väga kiirelt möödub — meie jaoks — kui me pole väga ettemaatlikud,“ vastas Jean terawal toonil.

Bill läks tagasi ja pomises midagi enesele. Siis järgnes pikk ooteaeg täis väljakannatamatut põnemust; Jean luuras röövleid, kuidas need sõid ja jõid. Päew oli kuum ja vaikne. Ja ebaloomuliku vaikust onnis segas aegajalt laste rõõmus naer. Need hääled liigutasid Jeani ja piinasid teda. Mängivad lapsed, siis kostis veel teine hää, nii tase, et ta pidi kuulmisi pingutama, et seda kuulda — ta isa aeglasel samnind maja pööningul, edasi ja tagasi, edasi ja tagasi.

Lõpuks tõusid loomaröövolid ja astusid, püüdes käes, nagu üks mees mäekünkalt alla. Nad lähenesid umbes paari saja meetri kaugusele, kuna Jean vihasele püüsi kätte seadid, enesele pomises, et mõned küüvad veel edasi paljudele kaabakatele jurma tähendavad. Nad tundsid püüsiuuli ulatust hästi ja pöörasid õiges nurgas blokkimaja poole. Kui nad olid ühel liinil kaljurahmudega, kummardasid nad maha ja Jean kaotas nad silmist. See asjaolu tegi teda rahutuks. Muidugi hiilisid röövolid onni poole. Seal, kus rahmud lõppevad, jooksis väike weekraam, mille kaldad olid küllalt kõrged, et kaitset pakkuda. Pealegi läks ta umbes saja meetri kauguses onnidesi möõda ning oli kaetud rohu ja võsaga, nii et röövolid hädaohu kartmata võisid afende ja sawipragude kaudu tuld anda. Jean võtas veel tükite aega, kuigi nägi kerkimat kraami lõpul väikest, peeneid tolmupilvekese. See leidus andis talle põhjust kõõgi kaudu suurde eluruumi tormata, kus ta äkiline ilmumine mehi kohutas.

„Tagasi afende ja uste juures!“ käskis ta teravalt; kiirete sammudega oli ta uste juures ja paiskas selle kinni. „Nad lamavad mäekünka taga, kaljurahmude juures. Ja nad tahavad kraami möõda lähemale hiilida. . . . Halb seisukord. Peame olema väga ettemaatlikud wäljawaatamisega.“

„Al! Hea küll,“ vastas isa. „Maised lastega jäävad nurka. Ja kõik heitku pifali põrandale.“

Blaisdell, Bill Jsbel ja wanamees kikitafid suure afna ette ning waktisid läbi palgi pragude. Jean afetus wäikese afna kõrwale ja ta mustad silmad liikusid nagu kompassinõel. Ükski liikum rohuõõrs ega karglew riisikas ei wõinud ta terawa pilgu ees warju jääda. (Järgneb.)

Wennad.

Daani kirjanik W. Bergsöe.

2

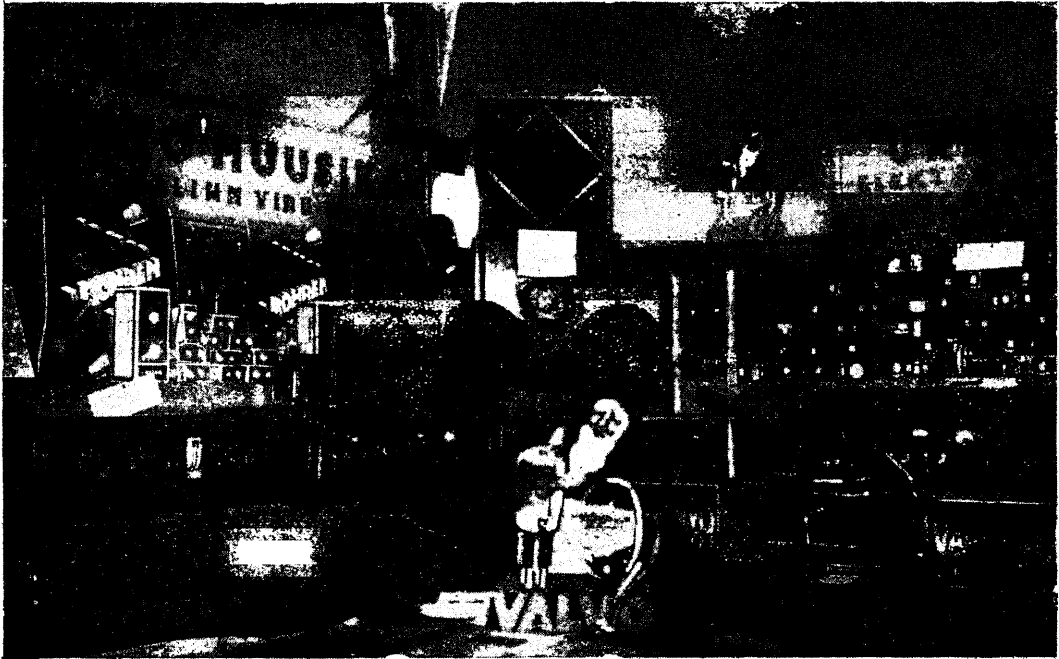
Kui ta inimesed teda nendega nägid tulewat, taganesid nad kartlikult, kindlasti teades, et nüüd torm algas.

Siis kuuldi teda pimedas tagatoas, mida ainult ahjutuli valgustas, rääkiwat, aga mis ta rääkis, sellest ei saanud keegi aru. Ta rääkis wahetpidamata, kord waljusti, kord tasakesi, kord isegi kahehäälega. Mõnikord kargas ta jalule, pööratas lauale, kirus ja hakkas siis äkki jälle fofistama. Restöööl kuuldi lufustatud toast kõhi-

üles mäele ja astusid wäiksesse tuppa, mis temale nii tuttav oli. Mis pidi nüüd küll saama Gurist, nüüd, mil ta lahtus ja Halward nende wahefordi tundis? Temale sai ikka selgemaks, et ta Gurit pidi nägema ja temaga weel kord rääkima, maffis see mis maffis.

Uga jõgi?

Siis kõlas sealt ülevalt pakjust uduist piff kaebaw heli, mis üle woogude kohina õhus wabises.

Teine Raadio-näitus Tallinnas, 1929. aastal Börsisaalis.

Pahemal pool pildil näha O/ü. „Esto-Muusika“ aparaadid.

sewat rõginat ja rasket kuffumist ja siis jäi kõik wäikses — mees oli mõllamise lõpetanud.

Nii kahjutu kui see asi ka oli, ometi kartsid seda kõik Foshnāsi inimesed, niipea kui nägid tormipilwi tõusmas. Kaks korda oli ta nimelt päikeseloojamineku ajal poodi tulnud oma napsipudeli järele, ja mõlemal korral oli ta nii pöörane olnud, et inimesi appi kutsuti teda silduma. Järgmisel päeval oli ta siis tasane kui tallekene ja läks reisile. Sellistel puhkudel wõttis Guri juhatuse oma kätte.

Guri!

Guttormi mõtted hüppasid üle jõe, ronisid

Guttorm kargas jalule, ta lihaksed pingusid — see oli Guri pasun!

Ta tundis seda heli ülihästi; mis see tähendas?

Linna nõtsuga wiskas ta selgkoti seljast ja asetask selle wenna selgkoti kõrmale, aga see weeres edasi, libises järsku kallast mööda alla ja jäi ühe terawa kaljurahnu külge jsekaldal rippuma.

Sinna ta tema jättis ja ruttas filla poole. Kähku seisus ta fillapostil, ja mitte hoolides kohisewateist woogudest, hüppas ta palgilt palgile, nii et puuwärk tema all wankus.

Kui ta teisele kaldale oli jõudnud, vaatas ta filmapilgu tagasi ja imestas isegi, et ta hädaku oli mõtnud. Siis tõmbas ta saapad jalga ja hakkas Fosnäsi poole ruttama.

Ta ei tahtnud talu poole minna ja sellepärast walis ta enesele ühe kõrwaltee; see lookles noorte kaskede wahelt, mille märjad oksad temale näkku löid. Tee oli järsk ja kitsas ning siis muruplatstile, mida tarwitati pesupleekimiseks ja mis seisis just talumüüri kõrwal.

Guri oli temale jutustanud sellest kohast, mis nii warjulalt ja kenalt ja päikesepaisteliselt seisis kaljuseina taga, kust mägioja mühijedes ja wahutades alla tormas. Täna ei näinud ta midagi, ei mägioja ega päikest, liikumas olid waid udu ja pilwed, ja oli Guttormil aimdus, et Guri teda ülewal ootas — ja kus Guri oli, seal walitses ainult päikesepaiste.

Kui ta wiimaks üles jõudis, oli muruplats tühi ja lage. Kahel pool külm, paljas kalju, kus isegi kaskedel kaswamiseks paika polnud. Rahemal pool järsk kivistik mägioja poole, mille kõmijew mühin hallwalgest uduogust selgesti läbi kostis; paremal pool kaks sirget kuuske ja Fosnäsi punased majad, kõik udus, üfkitud ja waitjed.

Ta otsustas oodata ja astus etteulatama kalju alla, kuhu talu temale filma paistis. Negajalt oli tal, nagu kuuleks ta kohinat, häält, mis kajas peaaegu nagu karjatus; aga mägioja mühijes nii waljusti, et iga inimliku hääle enese alla mattis.

Siis äkki kadus udu ja hele paiste kuldas kuuske latwu teisel pool mägioja; loodum päike tegi wiimast katset, et udusemärsitud maale termitusi ütelda!

Ohtuwärin wärises läbi metsa ja äfiline õhutõmbus raputas wihmatilku puudelt. Siis järgnesid pilwed, soe punatas õhtupäike paistis muruplatstile ja lõi mägioja kohale wikerkaari, mis nagu purpuritarwa wein mäetülge mööda alla woolas.

Guttorm oli sellest nähtusest nagu wõlutud. Nii ilufana polnud ta orgu ja mägiõõge weel ial näinud; isegi Solej tuhmid afnaruudud särasid kuldhiilguses ja heitsid heledaid walgusefiiri taganewatesse uduogudesse.

Guttorm waatas mägiojale oma jalgade ees, mägiojale, mille roospunane waht edasi mühijes; iga lill, iga sõnajalg oja kalbal oli kaetud nagu diamantidega. See oli päikese loojamine, nagu ta seda ial ei olnud näinud, ja tahtmatult ümises ta wana laulu, mida õde talle oli õpetanud:

„Seal, kus päike kaob meresse,
rõõm ja õnn sul kord lööb meresse.“

Siis tundis ta äkki ägedat lööki oma seljale

ja wajus kõleda karjatusega põlwili. Kui ta enese jälle jalule ajas, seisis Halward tema ees, suur ja hiiglatugew, juuksed sasis, pill metsist ja nagu weripunane. Peaaegu ilmiinimliku jõuga hakkas ta Guttormi kaelast kiini, tõmbas ta enese lähedale ja wahtis talle sõnatumalt näkku.

„Taewas, mis sa teed?“ kugistas Guttorm, kelle kaela Halward kiini pigistas, kuna talle kange wiinahais wastu lehtas.

Uga Halward ei wastanud; weel kõwemini wõttis ta poisi kaela ümbert kiini ja Guttorm tundis õudse selgusega, et Halwardi raudruufas teda ifka enam ja enam kivistiku poole likkas.

Kole hirm waldas ta; ta kiskus enese lahti ja hoigas:

„Halward, Halward, mis sa teed? Kas sulle ü h e s t weel küllalt ei ole?“

Halward tõmbas ta jälle enese lähedale:

„Seda sa siis tead? Siis on jões wististi kahele ruumi!“

„Base lahti!“ kirjendas Guttorm, kes tundis, et maa tema all järele andis. „Mina ei anna find ialgi ära!“

Halward tõmbas ta weel kord enese lähedale, nii lähedale, et tema punane tursumud nagu Guttormi nagu puudutas.

„Dnnelikku reiji siis!“ lallutas ta. „Mina lähen Guri juurel!“

Halward lastis oma ohwri lahti.

„Guri!“ kirjendas Guttorm, sirutas käed wälja ja kukkus tagurpidi sügamusse.

Ei olnud kuulda ei karjatuist ega kukkumist — mägioja mörgaw kõu kõmises kõigest üle. All kivistiku jalal aga sulises waht ja tekitas ringi weripunastest pärilitest. Siis kadusid needki ja jõgi mühijes edasi, wahutades ja sama märsjawalt kui enne.

Sette aega wahtis Halward tarretult punasele plekile, siis wiskas ta tüki muru, mis Guttorm kukkudes lahti rebimud, kivistikku. Päike kadus metsa taha, udu tõusis jälle jõe-orust ja Halward sammus metsa. Ta rääkis iseenesega waljusti, ja kui ta eental mõnda inimest nägi, siis pööras ta kartlikult kõrwale.

Olid möödnud aastad — kakskümme kolm aastat. Nii pikk aeg muudab mõndagi. Kus waremalt seisis Solej, seisis nüüd Halward Saamundseni lauawabrik. Siit saadeti iga aasta tuhanded laudad alla jõkke; kogu mets Solejst kiini kaugele teisele poole Fosnäsi oli tema oma.

Neda, kus Guttorm ja Od kord lapsena mängimud, oli ehitatud masinamaja, kus mägiõõgi juwel Halwardi weskli käima pani, kuna talwel terge walge aurupilw katuse kohal teatas, et

Halvard Sæmundsen töös mitte wahet ei pidanud, kui pakane mägijõge oma küttes hoidis.

Ra org oli muutunud. Selles oli märgata teatud jõukust, mille põhjus seisis osalt paremates aegades, osalt Halvardi lahtises käes, kui kõne alla tulid kiriklikud asjad. Doore ja wiletja puusilla asemel, mis enne üle jõe wiis, oli asutatud ilus rippuw raudsild, kust wedur üle tõstutas; heledasti läitis ta päikese käes ja peatas ähktibes uuestiehitatud jaama ees, enne kui ta mägestikku pööras ja nagu nõidusewael kadus taljude wahela.

Halvard oli kogukonna nõukogus läbi surunud, et wana wilets kirjil oma imelikul torniga ja wildaka katusega ühes õpetajamajaga lammutati. Selle kawatuse läbiviimine oli talle maksnud hull raha, aga mis tähendas see temale, kelle palgid ja lauad nagu lõhekalad mägijõlle kargasid, et Fosnäsist alla ujuda Drammenisse? Reegi ei pidanud üttelema, et ta on ihne.

Ja kellele oleks see meelegi tulnud?

Darmitteti watd furd waadata muudatusti Fosnäsis. Punased puumajad olid taganenud suurte kiwinajade eest, millel olid suured peegellaajist aknad. Kalgudest oli läbi murtud tee, selle teeraja pikendus, mida mõõda Guttorm furd üles rännanud, ja muruplatsi ääre oli lastanud Halvard ehitada tugewa kiwinüüri, nagu oleks ta kartnud, et sealt mõni inimene wõiks jõlle kuttuda.

Nüüd wõidi sealt ilma pead pööritamata alla waadata öudsesse sügawusse, kuhu wahutaw mägioja kikkus ja selle juures oma wahtu uduwihmana murule paiskas.

Muruplats kuulus nüüd aia juure; sinna olid istutatud wiljapuud. Sai, puudega palistatud kruusatee lõikas aia pooleks ja wiis otsekohe Fosnäsi paremasse tupp.

Ühest asjast ei saanud kogukonna rahwas öieti aru: mispärast Halvard, kui ta Fosnäsi teistkorda ümber ehitas, maja esikülje metsa suumas ehitas, kus ometi walitses tumedus ja kikkus. Minult parim tuba seisis jõepool küljes, aga sinna ei läinud Halvard iialgi.

Õegi jõuluõhtul, kui inimised sealt tantstsid,

pidid nad minema üle öue peremehe terwiist jooma.

Halvard ei sallinud jõge; hirmus oli tal tema kohisemist kuulda, eriti femadel, kui sulanud lunni ta suureks paisutas. Siis läks Halvard harilikult Drammenisse wõi Oslosse. Uga jõuluõhtul polnud tal wahandawat põhjust, ja ometi ei ilmunud ta iialgi oma parimasse tupp ja ei tõstnud iialgi oma jalga ka aeda.

Halvard Sæmundsen oli rikas, wäga rikas; aga kas oli ta ka õnnelik?

Noorem põlw ei kahelnud selles, enamik kadestaski teda; aga kogukonna wanad waatajid asjale teijiti. Mis kasu oli talle sest, et ta oli ehitanud suure kiriku ja torelda õpetajamaja, kui ta oma maja oli tühi ja lage?

Ja seda ta oli.

Guri oli oodanud esimesel teisel, kolmandal aastal; jits oli ta lootmisest loobunud. Raugekse läände oli ta õnnepäike looja läinud, arwas ta, sest lubatud kiri oli tulemata jäänud nii Guttormilt kui Odilt.

Wiimasel oli tol õhtul Halvardiga tüli olnud. Halvard oli olnud joobunud ja ei olnud tahtnud raha anda. Pika palwe peale oli Od selle küll wiimaks kätte saanud, aga kui ta uksest wäljus, oli Halvard teda jalaga löönud. Od pööras, haaras Halvardi õlast kinni ja lükkas teda mitu korda wastu woodiposti. Halvard kargas kui meeletu jalule, aga Od lõi tal külmanvereliselte ukse nina eest kinni ja läks.

Siis oli Halvard läbi akna wälja hüpanud ja üle muru jooksnud, et Odile teed eest

Carl Wolff. Laul laute saatel. Voigtländeri Heltar, 1:4,5.

finni panna. Selle asemel oli ta Guttormi juure sattunud, kes ootas Gurit. Mis siis sündinud, ei teadnud keegi peale ta enese, udu ja mägioja.

Üd läks viibimatult tagasi, jõudis õnnelikult üle silla ja nägi seal Guttormi selgkotti kaljurahnu küljes rippuvat, kuna tema oma selgkott seal lähedal kaldal seisis. Ta otsis ja hüüdis, ei saanud aga vastu, eksis uttu ja jõudis metsast alles tükk maad allpool välja. Seal takistasid mõned kaljurahnud jõejooksu ja sealt leidis ta Guttormi kübera, mille wood kaldale olid loputanud. Nüüd oli asi temale selge: Guttorm oli ometi kahtunud üle silla minna!

Üd oli üks neid tugewaid, kinniseid iseloomi, keda õnnetus südamest küll wapunstab, kes aga wäljelt oma rahu alati alal hoiawad. Tema oli oma wenda armastanud nagu isa oma last, ja ta nuttis kui laps, kui wenna kübera oma selgkotti peitis.

Uga mis aitas kurtmine?

Guttorm oli surunud, laew ootas aga ainult elawaid.

Gurile kirjutada? Milline mõte oli sellel? Guttormi ei wõinud ta temale ometi tagasi anda, ja neiu elu oli juba küllalt raske. Sellepärast reisis ta ära, ja kui ta juba kaugele läännes, ürgmetjas oli elama harjunud, tuli tal ette, nagu oleksid Guri ja Norramaa nii kaugele, et neid kiri iial enam kätte ei saa. Saagedasti, eriti päikese loojaminekul, mõtles ta Guttormile ja Gurile. Küll läks ta süda selle juures pehmems, aga ta käed olid nii kangeks muutunud, et tal kirjutamine raske oli.

Guril mõõdus esimene pool aastat nagu unenäos. Halward oli kõik see aeg Fosnäsist eemal, iah, kirjutas isegi, et tahab kohta ära müüa. Siis tuli ta tagasi, ehitas müüri jõe äärde, lühas muruplatši aia külge ja reisis siis uuesti ära.

Guri ei jõudnud aru saada, miks Halward, kes teda noorena walwanud, temale nüüd nii palju wabadust lubas. Whielust temaga polnud enam juttu ja neiu oli sellepärast rõõmus ja tänulik. Uga ta ei kuulnud sõnakesi Guttormist ja mida kauemini ta ootas, seda enam hakkas ta kartma. Rahklemata oli Guttormi tabanud mingisugune õnnetus.

Guri kannatas wäljelt ja hakkas närtsima. Temal polnud kedagi, kellele ta oma südame oleks wõinud välja puistata, kõige wähem Halward Sämundsenile, keda ta kartis.

Siis tegi ta julge otsuse, tahtis minna

Ameerikas ja Guttormi üles otsida, jõudis aga waid Oslosse; ilma rahata ei tahtud kedagi kaasa wõtta.

Nuttis, mahajäetult istus ta sadamas, kust Halward ta leidis. Guri wärises tema ees, aga Halward ei pahandanud, ei wihasanud nagu muidu. Wastuotsa, ta oli lahke ja sõbralik. Kui Guttormilt lähemal aastal kiri tulla, kinkiwat ta temale reisiraha; nüüd aga tulgu ta jälle tema juure, tema tahtwat teda hoida kui oma tütar, oma last. Ilma temata olla ju Fosnäs tühi ja lage, küllap Guttorm enesest lord teateid saatis.

Guri imestas ta headust. Uga ta pidi weel rohkem häämastust tundma, kui Fosnäsist tagasi jõudis, sest Halward pidas sõna. Hoidis teda tõesti kui tütar. Kõik rassem töö wõeti temalt ära, ja midagi polnud tema jaoks liig hea ega kallis, kui Oslost uus kaubasaadetus tuli, alati oli Guri jaoks erikasti olemas: selles peitusid kleidid, ehte- ja iluajjad, nii riided ja ilusad, nagu neid ümbruses kellegil ei leidunud. Guri riietus ja armas ennast ilusmaks kui iial enne, aga selle juures mõtles ta waid Guttormile; tema jaoks ehtis ta ennast, ainult tema jaoks tahtis ta ilus olla.

Siis lewines kuulujutt, tema olewat Halwardi armuke. Eriotsa fofistati seda ainult, aga aegamööda hakati sellest otse awalikult rääkima, isegi kirikukoosolekul, ja sellepärast tuli õpetaja ühel päewal tema juure ja rääkis temaga sellest. See oli parajasti päewal pärast kirikundutõugu koosolekut, mil Halward uue õpetajamaja ehitamise oli läbi wiinud.

Guri küttas laimused enesest põlgusega tagasi, ja kui õpetaja lahtus, siis ta nuttis.

Ohtul seletas talle Halward õrnasti ja lahkesti, et asi nii enam ei wõiwat edasi minna. Guri olla üksik ja mahajäetud ja just sellepärast olla waja inimkoste armamist tähele panna. Lahtus ta Fosnäsist, siis ütlesid inimesed muidugi, et kuulujutt pole waletanud, ja kuhu ta siis tahtis minna — kes mõtab ta weel oma majja? Tahtwat ta jääda, siis pidawat ta teda kui koguduse eestseisja ja ta hea nime pärast paluma, et ta enese temaga kihlaks. Sellest olla juba niipalju räägitud ja tema ei wõiwat seda nii jätta. Tema armastawat teda ja wõlgemat talle ta au jalale seadmist. Kui Guttorm weel nende wahel seisab, siis tahtwat ta pulmad aastaks edasi lükata. Kirjutab Guttorm seni, siis wandumat ta pühalikult, et ta ta laheb reitsida.

See lahendas asja.

Guri nuttis, wõttis aga kihlasõrmuse wastu, ja selle pistis Halward temale sõrme.

(Järgneb.)

Kuritegu.

Ungari kirjanik **Laszlo Lakatos.**

1.

Ruttu libises auto libedal asfaldil edasi. Autos istus härra Kende oma prouaga, tulles õhtusöögil.

Proua oli väike ja tõmmu, ilus nägu õige üksluine. Härra Kende oli väsinud nagu woorimehe hobune. Pidosöögist olid — tema oli kohe mineku wastu olnud — osa wõtnud ainult rikkad inimesed: mehed tuliutes frakkides, daamid pidulikult ehitult. Ainult tema oli ilmunud harilikus ülikonnas ja ta proual oli ainult peen kuldkett kaelas. Edith oli olnud pahas tujus, oli teda etteheitwalt silmitsenud ja ta nägu oli ilmutanud häbelikkust. Siis . . .

Siis oli tulnud keegi mees. Sarwprilid ninal ja kõige peenemad lakkingad jalas. Igaüks teadis temast, et ta alatasa Wiini ja Budapesti wahel reisib ja hirmus palju teenib. See mees hakkas Edithiga hulljulgelt flirtima. Edith kuulas ta juttu esiotsa wastumeelselt, kuid aegamööda waimustus temagi ja lõpuks wahitis ta mehele otse wõluwalt näkku. Härra Kende oli seda märganud. Ta tõmbas autos oma õhukese talwepalitu kulunud sammetkrae üles.

„Mul on külm,“ ütles ta.

„Mispärast ei osta sa enesele kasukat? Siis ei oleks sul külm,“ wastas Edith terawasti.

Oli waremgi juhtunud, et ta oma mehele waesust ette heitis. Selline jutt aga oli uus. See oli nagu piitsahoop härra Kendele.

„Jah, naised,“ mõtles härra Kende; „juba Balzac ütleb neist, et nad . . .“

Ta mõtiskles weel kaua, mis Balzac naistest on ütelnud. Aga see ei tulnud temale meele.

2.

Jõudes koju, oli eestoauks praokile ja selle prao wahelt paistis toast tulekuma. Mis see tähendab, sest juba nädal pole neil enam teenijat. Siis kajas söögitoast kerge kriuks, wõtme kriuks.

„Murdwaras!“

Mees ütles seda. Naine tegi ruttu otuse.

„Jooksen alla kojamehe juure. Sina pea teda seni siin kinni. Ei mina karda, isegi kui tal rewolwer kaasas on. Murdwargad on kõik arad.“

Ta lükkas mehe tupp ja jooksis ise alla kojamehe juure.

Murdwaras polnudki arg. Küll aga Kende. Aga teadwus, et waras kõik temalt ära wõtab, mis ta aastate jooksul kogunud, andis talle palju julgust ja . . . Murdwaras töötas kapi kallal ja lauahõbeda hädaohtlikkus muutis Kende lõwiks. Ta tormas selja tagant kükitawa warga kallale, kahmas ühe käega ta turjast kinni ja pistis teise käe ta taskusse. Kõige pealt wõttis ta sealt rewolwri ja siis kõik, mis selles oli: paar Edithi mitte just wäga wäärtuslist ehteasja, hoiuraamatu, hõbelusikad ja -kahwliid, siis weel hulga asju, mis ta ruttu ise oma taskusse ajas. Ta hoidis murdwarast ikka weel turjast kinni, kuni Edith kojamehe ja politseiniku seltsis ilmus. Kojamees andis wargale mööda kõrwu, kordnik sidus ta käed selja peale ja siis andis kojamees talle weel kord kõrwakiilu.

„Noh, kas ma ei ütelnud, et kõik need wargad arad on,“ ütles Edith, kui kõik wäljas olid, ja keeras eesukse kaks korda lukku.

„Jah,“ wastas Kende ja wärises. Alles nüüd waldas teda ärewus.

3.

Proua läks wannituppa riietuma, jättes ukse praokile ja küsis prao wahelt: „On kõik alles?“

„Jah, lusikad, hoiuraamat ja sinu ehted.“

Wannitoast kuuldus lühike, haawaw naer.

„Minu ehted! See ei maksnud küll wõitlust. Waene mees, kui ta ainult nende pärast siia tuli!“

Kende soris oma taskut edasi. Äkki puutus ta käsi mingisuguse külma, pikerguse asja külge. Ta ehmatas ja tõmbas asja taskust wälja. See oli hiiglasuur kaelakett, kullast ja täis briljante, eriti suurepärane töö. Kende keel jäi

Risch-Lau. Flekseni maantee.
Wõetud Zeiss'i Tessariga.

kurgulakke kinni. See . . . see kett. . . seda ei tahtnud waras siit kaasa wõtta. Waene waras, selle oli waras kaasa toonud.

Kende ei suutnud mõtelda. Ta heitis kaelaketile pilgu ja pani ta siis taskusse tagasi.

Proua tuli odawas, lühikeses flanellkuues tuppa.

„On kõik alles?“ küsis ta weel kord.

„Näed ju isegi,“ wastas Kende ja pani reast lauale hoiuraamatu, lusikad, kahwliid ja Edithi ehteasjad.

Proua waatas kord üle laua ja pühkis siis ehteasjad põglikult maha.

„Ütlesin juba: asjatu oli nende pärast wõidelda. Kõik ainult sõnnik, kui mõtlen tänaõhtusele pidusöögile!“

Kende kummardas, pühkis käega „sõnniku“ kokku ja silitas selle juures wargelt üht ja teist asja. Need kõik oli ta naisele ostnud. Oma ametniku-

palgast. Ja ikka weel pörandal kükitades ütles ta ehmunult:

„Midagi . . . midagi on siia jäänud, mis meile ei kuulu.“

„Aga mis siis?“ küsis naine. Waheaeg.

„Rewolwer. Tema rewolwer.“

„Selle wiid homme politseisse.“

4.

Kende wiis rewolwri järgmisel päewal politseisse, kus asi protokolleeriti. Tema tunnistus oli lühike. Kõik oli alles, kahju ei ole. Politseil oli hea meel. Selge asi, wähe kirjawahetust. Teiselt poolt teateid ei ole. Näis, et Kende korter warga esimene külustus oli. Kende ei waielnud wastu. Lahkus. Wäljas tundis ta rammetust. Aga Kende oli oma jalgadest tugewam.

„Eks mul ole hommegi aega,“ mõis ta ja läks politseijaoskonnast.

„Wõi tulewal nädalal,“ jatkas ta mõtlemist. Ja siis oli ta juba tänawal.

5.

Mitu päewa oli tal kartus. Kuid politseist ei tulnud teateid. Siis ei jõudnud ta ennast enam hoida. Ta wõttis ehteasja ja läks politseisse minema. Läwel tuli talle kirjakandja wastu.

„On mulle kirju?“

Kirjakandja andis talle kaks trüki-asja ja ühe waatekaardi. Wiimane oli Wiinist ta abikaasale. Kellegilt noorelt mehelt. Häbematu klanimine lahtisel kaardil, nagu ei olekski naisel meest. Kendele tuli jälle meele Balzac, aga ikka ainult nimi ja mitte see, mis ta naistest on ütelnud. Ja ta murdis weel kaua pead. Aga mitte enam selle üle, mis Balzac ütelnud.

6.

Lõunaajal andis ta Edithile peene siidipaberi sisse mässitud ehte.

„Mul oli salajas wäike äri ja . . .“

Edith ei lasknud teda ütelist lõpetadagi.

„Sa kullatükk,“ ütles ta ja langes talle kaela. „Kui ilus! Kui imeilus! Ja mina armastan sind nii wäga!“

Silmad.

Hispaania kirjanik **José Mas.**

Küla seisab oma madalate, röpaste majadega mäe küljel. Kahel pool oja tõstavad lehetumad puud oma paljaid oksid õhku. Ülesküntud mullatombud, mis ader õigejoonelisteks wagudeks kiskunud, läikisid algawas hämarikus sinikalt. Oja ühele kaldale ilmusid kahe pika ja laiaõlalise mehe siluetid.

Üks neist jäi äkki seisma ja waatas oma kaaslasele wäljakutsuwalt. Siis ajas ta enese sirgeks, naeratas ja nõudis:

„Kuule, Juan, sul on waid kaks wõimalust: Kas annad mulle oma sõna, et sa Roosat enam ei kohta, wõi me otsustame siin kohal oma tüli nii, kuidas see kahele julgele mehele sobib.“

Uhkesti ja wärisewate huultega ootas ta wastust. Teine, kelle walged hambad wihas wärisesid, wastas wihastwätkuwaile silmil:

„Usun, Enriquez, et meie lähemaid seletusi ei waja. Nüüd saagu teised keeled sõna.“

Ühe sammu taganedes, kiskus ta oma terawa põueoa punase wöö wahelt wälja.

Waikides, ja usaldades ise oma olemust, seadis teinegi enese wõitlemiseks walmis ja ootas samasuguse nõökawa ilmega Juani kallalekippumist. Wõistleja, kes noorem, tulisem ja wastase rahust ärritatud, tegi esimese katse. Kargas kui tiiger edasi, kummardas ja kaitses pahema käewarrega oma rinda; ta torkas sõbra näo poole, kes aga sellist kahewõitluse wiisi tundis ja noa eest kõrwale põikas.

Nüüd algas hirmus ja ähkiw wõitlus. Wõitlejad kargasid pead pööritava kiirusega kord siia, kord sinna. Odad tegid ringe ja kähwasid edasi-tagasi. Mehed keksisid, kummardasid ja hiilisid üksteise ümber kui maod. Ainult pahemat käewart, mis riidesse mässitud, hoidsid nad wastase pool, kuna neil paremas käes oda wälkus. Silmis loitis neil metsik rõõmuhelk, niipea

kui mõni hästisihitud piste wastast tabas ja tema riietel werine märk ilmus.

Kõike jõudu metsikus hoos kokku wõttes õnnestus Juanil oma nuga sügawale wastase reide torgata, aga kokkupõrke ägedusest kaotas ta tasakaalu ja kukkus waenlase ette maha. Hirm wärises ta silmis, mille terad suurenesid. Enriquezi suust tuli rõõmuhüüe; ta kasutas wastase wõimetust ja pistis oma noa kolm korda Juani rinda.

Wõidetu suust ei tulnud ainustki walukarjatust. Ta jäi waikselt lamama. Ainult ta lahtised silmad wahtisid wiimase hetke surmahirmus üles taewa poole.

Wõitja pääsis wõitlusest peaaegu terwena. Ta kobas oma keha. Ta oli saanud waid mõne kriimustuse, hoop reide oli ainus haaw ja seegi oli tühine, sest et ta mingisugust soont põlnud tabanud. Ta sidus haawa kinni ja wõis nüüd ilma suurema waewata mõned sammud käia.

Wahepeal oli saabunud öö. Puude warjud tumenesid ühes muljega pimeduse waikiwast saladusest. Puuoksad wõrdusid kummalistele käewartele, mis taewa poole tõusid, nagu oleksid nad tahtnud kuritegu awalikuks teha.

Habemeajaja Enriquez taipas, et tal aega ei olnud kaotada. Ta pidi tapetu

F. Schensky. Heligolandi saar.
Paljundatud Leonar-Imago paberil.

laiba ära peitma. Ta tahtis elutule kehale läheneda, kuid hirm hoidis teda tagasi. Ta wõitis nõrkuse ja walmistus laipa sülle wõtma, et teda wisata oja kuiwa sāngi. Sinna tahtis ta siis augu kaewata. Kesksügisel tuli wesi jälle ja kattis, kui ta augu küllalt sügawa tegi, surnukeha igawesti.

Ta waatasringi. Külast uuesti lahku-des äratas ta tähelepanu. Ta jäi seisma. Talle oli meele tulnud kergem wõimalus: põgenemine. Ta mõtles järele. Laip jäi siia kõigi silmade alla lamama, tema aga oleks waheajal kadunud. Inimesed

äärt mööda edasi ja ta suust tuli äkki rõõmuhüüe. Maas oli mingisuguse tööriista puust wars. Tugewa käega tõstis ta selle kui lipu. Haaw oli unustatud, ta ei tunnud seda enam.

Algas töö. Maa oli kõwa, ülesanne raske. Harki tarwitati muidu ainult mätaste purustamiseks. Ta pidi tarwitama käsi. Palawlikult töötas ta ja wiskas mulda oma ette wälja, et ometi kord pehmemat maad leida. Weri woolas tal sõrmedest, kiwid haawasid ta käsi. Sellegipärast töötas ta edasi. Ta kuulis oma südame rahutut põksumist, tundis

Kadrirõus Noorseppade Kodu juures asuw tiik talwel.

külas teadsid, kui wäga tema ja Juan üksteist ühise tüdruku pärast wihkasid.

Ei, selge oli, surnukeha pidi kaduma. See oli ainus wõimalus pääseda taga-ajamisest ja wastutusest. Sellepärast tahtis ta ühe maja juure minna ja labidat paluda. Kuid selle kawatsuse jättis ta kohe jälle: sellega annaks ta enese ära!

Nõnda mõtiskles ta rahulikult — elu alleshoiuinstinkt tegi ta targaks.

Külm higi woolas tal üle näo. Haaw reies hakkas põletama. Ta astus mõne sammu ja märkas kergemini hingama hakates, et ta ei longanud. Ta läks oja

rasket rõhku oma oimukohtades. Aga ainult mõne silmapilgu julges ta puhata, siis asus ta uue südäidusega tööle.

Õudne töö oli lõpetatud. Higi woolas üle mõrtsuka näo. Ta ronis ojakaldale ja lähenes laibale. Ümbruses oli kõik wait. Ainult tuul sahistas puude raagus okstes.

Ta lähenes ja taganes kokkudes; surnu silmad jälgisid teda laiali awatult ja hirmutawalt tarretult. Äkiline surm oli surnu näole jätnud kirjeldamatu ilme. Kõik jõud, kõik hingeliigutused ja wiha ning surmahirm olid surnu silmadesse põgenenud.

Närwiline wärin käis mõrtsuka kehas läbi. Ta oleks peaaegu mines-tanud. Ta astus sammu edasi ja sules silmad, wõttis surnu riidetest kinni ja lohistas teda oma järel. Keha elutu kogu libises üle ojakalda ja kukkus tumeda, närwepiitsutawa kopsatusega oja kuiwa sāngi.

Ja jälle haugatas üks koer kaugel; kurwem ja tumedam oli ta haugutus kui teistel koertel. Oli, nagu oleks ta tahtnud maailmale teatada õudsest kuritõöst.

Ilm muutus pisut walgemaks. Enriquez pühkis rätikuga higi ja lähenes laibale, suure waewaga maha surudes hirmu. Surnu pilk läikis nagu metall läbi walgete ja punaste ribad. Enriquez lükkas laiba augu ääre: kas pidid need silmad teda alati jälgima? Ta arwutab kaugust, mis wajaline oli, et surnu näoli hauda kukuks. Siis tõukas ta laipa kõigest jõust ja kuulis keha tumedat, waenulikku mütsatamist augu põhja.

Ta astus lähemale ja taganes ehmatades. Jällegi jälgisid teda ööpimeduses laiba läikiwad silmad.

Laip oli seliti kukkunud ja ta silmad waatasid mõrtsukale.

Kohkuwuse wõlus ja teades, et hirm teda wõib tööd lõpetamast takistada, lõpetas Enriquez wõitluse ja hakkas laibale meeletult mulda peale ajama. Siis jooksis ta kiiresti külapoole minema.

Teel pidi ta mitu korda hirmukisa alla suruma: kaugete majade tuled

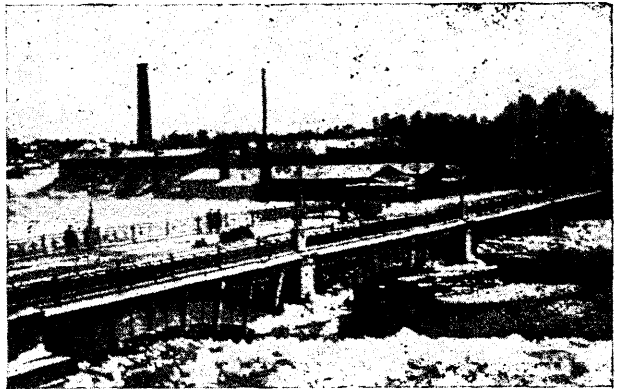
Talwine uputus Narwas.

Kalaranna tänaw.

Jäämäed piirawad maja, mille ümber harilikult pole olnud wett.

Talwine uputus Narwas.

Sild Narwa maanteel.

Wesi ja jää ähwardamas mitmemeetilisi sillasambaid.

kerkisid ta silmade ette ja ta uskus neis nägewat surnu silmi.

Villaviejas ei räägitud muust: kolme päewa eest oli aednik Juan külast kadunud. Kuna tal perekonda polnud, siis uskusid inimesed esiti, et ta pealinna on läinud, kus ta tihti juur- ja puu-wilja müümas käis.

Aga kuidagiwiisi oli keegi talupojaliiku tigidusega ütelnud, et kes wahest Enriquez, Juani „hea sõber“, tema kadumisest midagi ei teaks teatada.

Keegiteine wana jultunud talumees, üks neist aumeestest, kelle keel enam pahandust sünnitab kui mürgitatud oda, seletas, et habemeajaja mitte enam nii hästi habet ei ajawat kui enne, ja et oma sõnade tõsidust tõendada, osutas ta haawale oma näos, mis Enriquez temale lõiganud. Rõhutades lõpetas ta:

„Wiimase kolme päewa jooksul on ta käed igasugu kindluse kaotanud ja ta ajab habet, nagu lõikaks ta habemenoa asemel saega.“

Habemeajaja „kundede“ ringkond kaswas neil päewil. Kõik lasksid habet ajada, et wanamehe sõnade tõsiduses weenduda.

Küla teisel habemeajajal polnud midagi teha. Lugu oli oma traagika pärast otse grotesk. Aga kõik kunded lahkusiwad Enriquezi juurest wana talumehe sõnu kinnitades.

Talvist looduseilu nautimas.

Jõudis sügis; esimesed pilved andsid rohkesti vihma.

Habemeajaja, kes seni vajadust polnud tunnud oma kuriteo kohale minna, hakkas äkki uudishimu tundma, mis teda nagu kuristik ikka enam külge tõmbas.

Ühel külmal ja udusel õhtul läks ta tõesti sinna. Ta läks üle põldude, puude wahelt läbi ja jäi siis oja paremale kaldale seisma. Wesi woolas ojas kaunis kõwasti, sest maapind oli teiselt poolt madalam. Ta waatas traagilisele kohale. Oja põhi oli seal pisut kõrgem ja ta märkas rahutult, et wesi wäikselt kinkult mõne kiwi kaasa kiskus.

Habemeajaja saatis mitu hirmsat silmapilku mööda. Nüüd wõis ta näha, et tookord augu küllalt sügawa polnud kaewanud. Rahulikult, liikumatult, nagu nuttes, jäi ta seisma ja silmitses wetemängu. Kirjeldamata hirm paistis ta silmist, kui wesi mõne kiwi wõi mulda sealt kaasa kiskus.

Nii seisis ta seal tunni wõi kaks — aga ta enam ei mäletanud. Alles kui

öö oma warjudega mäele ja orule laskus, hakkas ta külla tagasi minema.

Wiimaks ometi wõis ta rahulikult uinuda.

Surnusilmad olid igawesti kadunud.

Järgmisel hommikul polnud ta kundedel enam põhjust kaewata. Mehe käsi oli jälle sama kindel kui warem. Keegi ei wihastanud enam ta töö üle.

Aga widewikuajal tundis Enriquez eneses jälle wastupanematu soowi ärkawat. Talle näis, nagu oleks keegi teda käsikwalt kutsunud kohale, kus o'wer magas. Kähku ruttas ta sinna ja jäi ojakaldale seisma.

Wesi woolas kiiremini kui eelmisel päewal. Ja tihti kiskus ta haualt kiwe ning mulda kaasa.

Enriquez oli waewalt kaks minutit seisnud, kui üks ümarik kiwi lahtines ja oja põhjast nagu surnusilm wälja waatas.

Wali karjatuse kajas üle põllu. Meeletult wahtis Enriquez seda silma, mis nagu oda ta südametunnistusse tungis.

Mõrtsukas wärises alles, kui üks teine kiwi wabanes ja ka teise silma lahti tegi, mis weel tarretumalt talle otsa wahtis kui esimene. Neist woolas saladuslik wägi. Surnukeha jäi mulla alla, ainult ta silmad wärisesid wõidurõõmukas läikes, ja woolaw wesi tegi, nagu oleksid nad liikunudki.

Uuesti wärises habemeajaja. Teda raputasid nagu langetõbehood; kõledasti karjatades hüppas ta wette ja kahmas kätega neisse silmadesse. Ta kaewas ja kaewas, aga ka weel tühjadest silmakoobastest nägi mõrtsukas oma ohwri halwawat pilku enese peal wiibat.

Minu maja.

H. Wühner.

Nüüd hakkab lausa lagunema
Mu wäike majake.
Sein lõõnud juba pragunema
Ja katus-katkiine.

Tuul sasib õlgi sahisedes
Ja korstnas hulub ta.
Wihtm langeb alla kahisedes —
Kas pean siit rändama?

Silmad lahti.

Prantsuse kirjanik **H. Besanzon.**

„Mina Teie asemel awaksin silmad...“
Teekann noore proua käes wankus. Anna heitis ara pilgu rääkijale, kelle ilusad silmad närtsiwalt näolt temale suurelt otsa waatasid.

Mis mõtles preili Cloche? Kas oli see tigidus wõi rumalus?

„Mis seal siis näha on?“ tahtis Anna kisendada. Aga ta walitses ennast wae-waga ja küsis hääletult:

„Kas wajate suhkrut wõi tsitronit?“

„Palun tsitronit!“ wastas preili Cloche kohmetamatu lahkusega.

Tore ruum keerles Anna ümber. Waewalt märkas ta oma tütart Ninette'i, kes waibal mängis. Wäike oli pisut kuiwetu ja kahwatu, Oli juba hommi-kul kurtnud kaelawalu . . .

Et ta nii pidi wihastama! Miks oli ta enese nii kaugetele unustanud, et wana preilile, kes tema juure iga kesk-nädal kella wiie ajal teele ilmus, oma walu oli jutustanud: et ta iga õhtu peab olema üks, sest et ta mees iga kord peale õhtusöögi weel büroosse ruttas!

Peen, seletamatu naeratus wana daami suu ümber ja tema sõnad: „Mina Teie asemel . . .“ tegid ta rahutuks. Ta igatses üksi olla, et saaks oma rahu-tuid mõtteid jälle korraldada. —

Preili Cloche on temast sooja, pea-aegu kaastundliku käepigistusega lah-kunud. Peeter on õhtusöögile tulnud, on ruttu sõnnud, Ninette pead silitanud ja naisel ruttu otsaesist suudelnud. Siis on ta jälle wõtnud oma gummimantli ja „tööle“ läinud.

Ninette puhkab nüüd oma walges lapsewoodikeses, Anna wajub salongis sohwal. Meeleheitlikud mõtted uuris-tawad ta peaaju.

Kui ta abiellus, süda täis kirjuid unelmaid, mitte ainult igawest, ustawat armastust, ka kõiksugu löbu, teatris-käimist ja reisimist kahekesi . . . , siis pölnud ta arwestanud mehe kutsekohus-tega, mis mõnikord selliseid kawatsusi takistawad. Anna teadis, et küll ajad paranewad, Peeter oli töökas mees — ja nii sai talle nüüd selgeks, et wana preili saladuslikud sõnad ühe kauawar-

jatud kahtluse olid äratanud: alati lahke ja hea Peeter jättis ta hooletusse — kas tuli see elukutsest wõi meelemuutusest?

Oli see siis tõesti tõsi, et ta juba nä-dalaid iga õhtu kuni keskööni büroos töötas? Ta näeb oma ees preili Ninoni, oma mehe wäga ilusat walgetwerd masinakirjutajannat, kes mõni aeg ta-gasi büroost lahkus, „et abielluda“!!

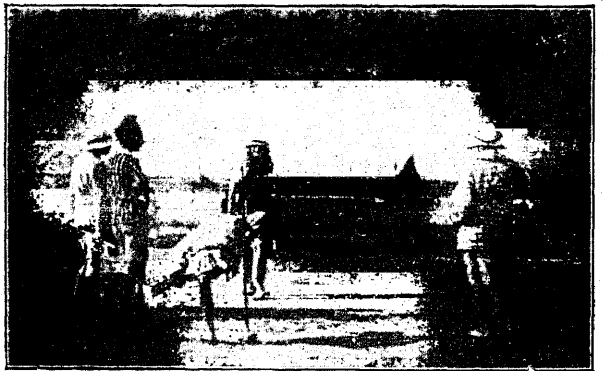
See kahtlus! See teadmatuus! Anna surus näo patjadesse. „Silmad lahti!“ Ta tõuseb, riietub ja jookseb trepist alla.

Tänewad on tühjad. Üksikud jalu-tajad silmitsewad imestades toredat daami kallis kasukas. Palawikuläikes särawad ta silmad. Ta ei waata ümber. Kümne minuti pärast seisab ta kauba-maja ees, kõlistab ja nimetab uksehoid-jale oma nime.

Ta süda põksub waljusti. Kui Peetrit seal ei ole! Kui ta on waletanud — siis on see tema surm!

Büroo asub alumisel korral, aken õue poole. Kõik on pime. Ometi — üks aken on walge. Anna tormab sinna ja näeb Peetrit kirjutuslaua ees, sullepea käes, pea raamatute kohal. Nii on see siis tõsi! Kogu kehast wärisedes silmit-seb ta seda pilti. Kui palju uut leiab ta läbi akna Peetri juurest: kortsud otsaesisel, hallid juuksed teiste hulgas, silmad tuhmid. Ja ta tunneb oma armastust süwenewatning tänuslaienewat.

Ta mõtleb Ninonile, ja ta mõtetest

Pärnu rannal.
Gevaerti rullfilm.

saawad soowid: ta peab olema õnnelik naine! Õnnelik ema!

Peeter pole waletanud . . . Sügaw häbi hoowab tast läbi. Teised naised aitawad oma mehi. Tema oskas ainult raha wälja anda, mis ta mees suure waewaga teenis . . . Ja täis mõtteid, uus armastus südames, ruttab ta koju tagasi.

Lapsetüdruk ootab teda ukse juures:

„Hea, et tulite, armuline proua. Wäike Ninette ei jää magama. Tema on nii palaw . . .“

Ta jookseb tüdrukust mööda lapse woodi ette. See on palawik. Ta paneb oma külma käe wäikesele otse peale:

„Pauline, ruttu, kutsuge arst!“ — —

„Mis selle Annaga ometi on?“ küsib mõni nädal hiljem keegi noor proua, kui ta preili Cloche'iga teelaul istub. „Teda pole enam kusagil näha!“

„Oo,“ wastab preili Cloche ja murrab kooki oma peente sõrmede wahel, „tema on suuresti muutunud. Ninette haigusest saadik weedab ta oma aja lapse ja oma mehe büroo wahel. Tema peab raamatuid ja olla nüüd hakanud isegi masinakirja õppima. Siis ei waja ta mees enam masinakirjutajannat . . .“

Preili Cloche naeratab ise oma ette ja wiskab tüki tsitronit teeklaasi.

Paganini.

Saksa kirjanik **W. Hammer-Webs.**

Norma oli soowinud, et Paganini lahuks Luccast, ja enesest lugupidamine oli teda nõusolekut awaldama pannud. Nüüd awanes jälle pikk, kurb maantee ta reisiwankrile, paistis jälle see sädelew pael, mis teda wangistas. Ta tõmbas eesriided ruutude ette. Maastik oli talle igaw. Teda ei huwitanud, kas päjud haljendasid, kas tüsedad toomingad tuulele wastu panid. Ja inimesed maantee tolmus ei tähendanud talle rohkem kui ussikesed jahus.

Ikka pidi ta mõtlema Norma pehmetele liigutustele ja ta walitsetud jõu saladustele. Ta nägi ta peent suud naeratawat ja walgeid hambaid paistwat, kuna suured sinised silmad armastuses ja waikeses igatsuses särasid. Oleks ta vähemalt ühte teadnud, kas ka tema käsi samuti käib, et ka tema ta mälestustes elab ja neid maitseb nagu head weini.

Wiili wõidukäik hakkas teda wäsitama. Kas polnud kogu Euroopa wiljakandmatu kõrwe? Mis tähendas talle, et Wiin ta mängu nõidusest joobus, et wiiekuldnalisi, kõige odawam hind ta kontsertidele, nimetati „Paganinerlнитеks“ ja et ta auks rahapajas rahá löödi?

Ah, ta tundis oma kunsti traagilisust, teadis, mis ta näo nii kahwatuks, ta kuju nii tondilikuks tegi, teadis, milles seisis

kogumulje alandlikkus, mis äratas mõnikord publikus sünge kaastunde. Milline tee tema juure jäi talle weel?

Kuidas oli ta, piinatud kahtlustest, imelikuks muutunud! Kuidas tundis ta end olewat piiratud! Ta külmetas igawesti nagu wang wangla õues. Ja ikka see waritsemine, mis wiis ta paratamatult nii kaugele, et hotellitoas ukseaugud kinni toppis. Ta elas waikselt nagu kõik suured nõiad. Ta mõtles Norma peale ja unistas õhtuti temast wiilulil.

Kas ei wärisenud ta närwid sellest anduwusest? Kas ei wärisenud ta käewars, mis toetas ta Guarneriwiilulit? Nii palju õrnust tundis ta oma wiili wastu, et ta tihti unest kohkus, sest talle näis, nagu oleks see unenäos laulnud.

Oma elu hoidis ta kätēs, kui ta nad õhku tõstis. Oma igatsust waigistas ta, kui ta poognat üle keelte tõmbas. Ta südame nõiduslik soojus kaebas selles. Sellepärast plaksutasid inimesed kui narrid, sest et ta nende ees oma südame werd walas.

Kuid ühel päewal tegi ta otsuseks tagasi pöördä. Prantsusmaa, Saksamaa, Inglismaa, Belgia, kui palju maid, linnu, nimesid! Kõik oli ta unustanud. Mitte ühegi maastiku pilti polnud ta meeles pidanud, kui ta aastal 1835 kodumaale

tagasi läks, et osta Gajona suwila Parma lähedal ja puhata tiibu, mis olid wäsinud pikast lennust.

Ta ootas weel päewa, et Normale oma kuulsuse kuldset pärga jalgade ette panna. See wiimane fermaat oli weel sündimatu. Kas tõttab neiu ise talle wastu? Saab ta teada, et ta teda ootab? Tihti astus ta oma magamistoa akna ette, mille all wiinapuulehed lokkasid, ja waatas aiaukse poole. Teda waewas palawik ja piinawad rinnakrambid pidasid teda isegi suwel toas. Wiul puhkas. Ta ei tunnud ilmast muud, kui suurt kuumust ja kellade kõla.

Ta elas oma suwilas nagu lossis. Ainult laskeaugud puudusid aiämüüris. Kuid ühel päewal selgus talle siiski, et maailm teda polnud unustanud. Tahtmatult oli ta ühel hommikul mõtetes akna juure astunud ja wälja waadanud. Aimdus oli ta pilgu juhtinud balkoni poole, mis magamistoa akna alla ehitatud. Jumal! Mis see oli? Norma? — Kas meeltepettus? Tema, kellest ta Luccas

oli lahkunud, toetub balkoni wõrele ja ootab teda?

Ta pidas aknalauast kondise käega kinni ja seisis liikumatult. Ka Norma ei liigutanud. Ta proportsionaalne ilu oli wõrratu. Kui Paganinil pika waatlemise järele lõpuks ometi mõttesse tuli: Mispärast ta ei liigu, kuulis ta all inetut naeru ja samme, mis lahkusid kiiresti pargist. Kes oli teda selle nukuga narrinud? Kes oli ta saladusse tunginud? Tund hiljem istus Paganini reisiwankris ja lahkus Parmast. — —

— — Ühel päewal sõitis ta jälle läbi kodulinna. Kuid ta ei waadanud marmorlõwisid, kes Palazzo Durazzos trepiastmeid mööda alla sammuwad, ega merd, mis särawalt niisketesse, tumedatesse tänawatesse kaob.

Nizzas peatus wanker. Sealt astus wälja wäsinud sammul surma märgitud inimene. Täielikult kokku warisenud, narritud maailma kiusüst, suri ta waikuses. Ta wiul wiidi Genuasse, ja wäga harwa lubab linnawolikogu mõnel maestrol seda mängida.

Hakka kinni.

P. Grünfeldt.

*Hakka adrast kinni sa,
ära seisa nagu ahi!
Palju maad weel kündmata,
ära laia ilma wahi!*

*Palju maad weel kündmata,
külwiaeg kuid möödub ruttu!
Elus pead sa töötama,
mitte wahtima waid uttu!*

*Elus pead sa töötama —
see su elupärg on kenam!
Paras aeg, kui möödub ta,
tagasi ei tule enam!*

*Paras aeg, kui möödub ta,
wiib wõib olla kõik su rõõmu,
wiib sult ühes õnnega
ka su tulewikulõõmu . . .*

*Sest siis adrast kinni sa
hakka ikka õigel ajal:
palju maad weel kündmata
meie kallil kodurajal!*

Kitty.

Austria kirjanik **Mela Richard.**

Kui tema ekstsellents härra peaminister õhtu hilja — klubist tulles — autosse astus, ootas teda seal üllatus. Tema wastas istmel istus nimelt wäike pruun taksikoer, silmanähtawalt alles mõni nädal wana, ja silmitses teda uniste silmadega.

Tema ekstsellentsi esimene mõte oli autot peatada lasta ja taksikest tänawale saata.

Aga lõpuks — kesköö oli juba ammu mööda ja väljas hulus lumetorm —, härra minister wiiwitas.

Tema ekstsellents ei armastanud loomi. Peale poliitika ja kaartide ei huwitanud teda maailmas üldse midagi, isegi mitte naised. Tema oli weendunud poissmees ja pealegi suur pedant. Selle wäikse looma juuresolek tegi ta kohmetuks.

Mis teha? Kas pidi ta wäikse koera wälja tuisu kätte saatma wõi ümber pöörama ja leiuetisse sõitma? Aga nüüd, kell üks öösel?

Neile kahtlustele tegi autojuht lõpu. Tema peatas villa ees.

Tema ekstsellents astus autost wälja. Taks samuti. Ja kui härra minister majaukse iseoma kõrge käega awas, lippas taksikene sellest weel enne teda sisse. Silmanähtawalt oli tal külm.

Ta jooksis trepist üles, lippas nagu oleks tal siin kodu olnud, lippas nagu olitatu wälg kabinetist magamistuppa ja sealt jälle tagasi, heitis siis kamina ette waibale ja wahtis naljakalt kortsutatud kulmel ning saba liputades tema ekstsellentsile näkku.

Tema ekstsellents ei söandanud neile truusüdamlistele silmadele waadates taksi mitte külma kotta ajada, kuidas ta esialgul kawatsenud. Ta jättis koera sooja kamina ette ja heitis magama.

Kui ta hommikul ärkas, magas taks kerrasse tõmmatuna tema woodi ees, ja Johan, wana teener, laskis seda nähes ja ehmudes peaaegu kandelaua habemenoaga maha kukkuda.

Tema ekstsellents istus einetama. Taks hüppas kohe wastastoolie ja sil-

mitses saba liputades, kuidas härra minister sõi.

Ta ei kerjanud, aga ta waatas tema ekstsellentsile räakiwail silmil otsa. Ja tema ekstsellents löikas waikides ühe tükikese oma kotleti küljest, pani selle teisele taldrekule, löikas lihatüki peeneks ja asetask taldreku siis koera ette. Sabaliputamine muutus otse hirmuäratawaks ja wõis peaaegu ütelda, härra peaminister muigas waadates, kui isukalt taksi sõi. Tõepoolest, koer sõi wäga kaswatatult ega teinud ainust plekkigi. Siis lakkus ta taldreku weel peegelläikiwaks.

„Nüüd aga käi minema,“ ütles tema ekstsellents energiliselt ja laskis leiuetisse telefoneerida.—

Pärast lõunat oli minister parajasti klubisse sõitma minemas, kui tema juure ilmus taksi õnnelik omanik preili Kitty Lorand, näitlejanna linnateatrist, koera järele. Jälleenagemise rõõm oli otse liigutaw ja ekstsellents seisis naeratades seal juures.

Preili Kitty oli wäga ilus. Härra minister ei wõinud seda konstateerimata jätta, ja kui preili, taksi süles, lahkuda tahtis, palus ta teda temaga autos linna sõita. Härra minister elas nimelt õige kaugel linna ääres.

Sest sai õige lõbus sõit.

Nagu öeldud, preili Kitty oli wõluw neiu ja kestwalt ei wõinud selline tagasihoidlik härra kui härra minister tema weetlewusele ja lõbusale westlusele wastu panna. Kui auto teatri ukse ees peatas, wiipas ta preilile käega aknast weel järele, ja taksi haukus rõõmsasti. Pealegi oli Kitty temalt sõna wõtnud, et ta mõnel lähemal õhtul teatrisse tuleks.

„Minu osa on ju ainult wäike ja tähtsusetu,“ oli neiu ütelnud, „aga ooperit on wäga ilus; ekstsellents saawad wististi lõbu.“

Ja ekstsellents lubas wististi tulla. Parajasti kui Kitty autost wälja kargas, saabusid teatridirektor ja lawastaja. Nad wõisid tema ekstsellentsi nae-

ratawat nägu Kittyle järele waadates weel näha.

Härra direktor wilistas tähendawalt läbi hammaste: „Waata, waata wäikest Lorandi! Kes seda oleks aimanud.“

Ka paar ametwenda olid seda stseeni näinud. Ja õhtul teadis kogu teater: preili Lorand oli ministri sõbranna!

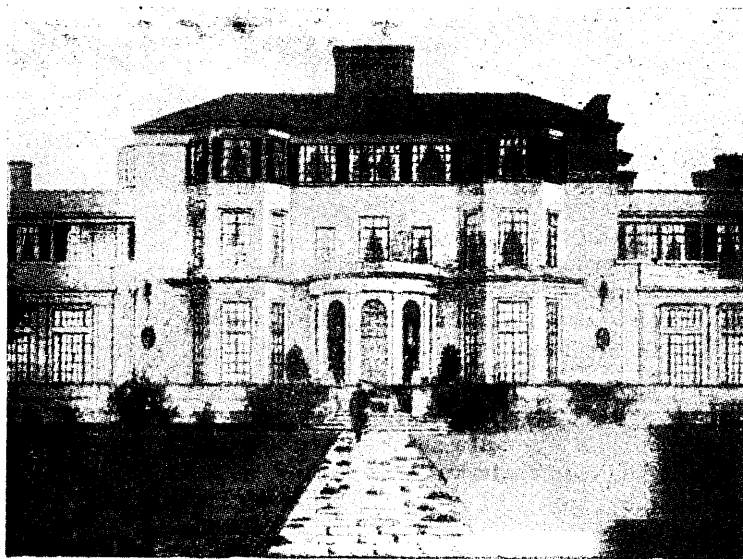
Ja kui järgmisel õhtul tema ekstsellents tõesti looshi ilmus, ütles direktor lawastajale:

„Mis oleks, kui peasa uues operetis Lorandile annaksime? Näib olewat talendiga näitlejanna!“

Nõnda sai Kitty esimese suure osa ja saawutas seega hiilgawa tagajärje. Temal oli nimelt tõesti hea talent.

Üle õõ sai tast publiku lemmik ja linnateatri täht. Ta sai muinasjutulise palga, üüris omale kuue toaga korteri linna paremasse linnajakku, ja inimesed püüdsid teda üksteise wõidu oma juure külla paluda.

Ühel sellisel õhtul kohtas ta ka härra peaministri, kes temaga õige elawalt juttu westis, taksi järele küsis

Bognori loss Sussex'is Inglismaal, kus haige inglise kuningas Georg on otsimas paranemist raskest haigusest.
Foto Kutschuk.

ja lõpuks teda enese juure teele palus.

„Weetlew isik, see Lorand,“ ütles ta hiljem oma kaardimängukaaslasele. „Ja selle kõrwal pagana tark.“

Jah, tark oli preili Lorand. Isegi targem kui härra peaminister arwas. Aga seda teadis waid taksi, ja see ei osanud seda õnneks ütelda.

Sügis.

Jakob Liw.

Ju tume sügis tunda õues,
weel tumedam on minu põues.
Mul nüriks läinud tunded, meeled
ja roostetanud kandle keeled —
ei endiselt nad helise.

Neist helidest weel wähe aimu,
nad külastasid siiski waimu.
Kui ka küll kauge nende kaja,
neid wahest hingele on waja —
nad on kui laulew muinasjutt,

Mis põimitud on isamajast
ja noorusarmu õnneajast,
kust ilmuwad kui waikne uni.
Ma kuulatan neid hääli, kuni
kord tuleb jääda õhtule.

Kurt Martin,

meie ajakirjas praegu ilmuwa ja kirjaniku lahkel loal tõlgitud romaani „Prokuröri tütar“ autor, wajab oma romaani ilmumise puhul pisut pikemat tutvustamist. Selleks toome järgmised read ja teatame ühtlasi, et kõik tema romanid on raamatuna ilmunud Saksamaal Bayr-Gmainis kirjastusäri „Neues Leben“ kirjastusel ja maksawad brosheeritult à 2 Saksa marka, köidetult à 4 Saksa marka.

Kui aastal 1912 Kurt Martini esimene romaan ilmus, polnud tema esialgul wäikesel lugejaskonnal aimugi, kui ruttu see kirjaniku nimi tutawaks pidi saama, ja kui Kurt Martini romaan tänapäew sajad tuhanded loewad, mitte üksi Saksa keelkonnas, waid nad omale on ka aukoha wõitnud wõõrastesse keeltesse tõlgitutena, siis tuleb selle põhjust kõige pealt sellest otsida, et Kurt Martin kõigis oma teostes kujutab tõsiseid inimesi, kes on weri meie werest.

Kurt Martini esimeses töös, nowellis „Olaf Bergson“, mässab alles nooruse taltsutamatu kirg; kirgline armastus ja kirgline wiha seisawad wastamisi ja ei wõi leida kooskõla, sest nende wahel seisab midagi inimlikku. Surm walitseb seal. Kõik selles jutus on kare, aga ka loomulik.

Kolm aastat hiljem käsitas Dr. Kurt Martin oma kriminaalpsüholoogilises romaanis — „Der Fall Tolstikoff“ — teguinimese probleemi. Siin näitab Martin ennast kui peene inimliku elu tähelepanija. Iseloomu kujutused on wäga head ja plastilised. Aine on eluõigelt käsitatud ja erineb täiesti teistest sama ainet käsitawatest romaanidest. Tema ei lähe wälja kõmu peale, tema maalib kainelt ja loomutruult.

Aasta hiljem järgnes romaan „Die beiden Ehen des Edgar Hallinger“, mis käsitab wäga suure dramaatilise osawusega õpetaja Edgar Hallingeri kurbmängu. See mees oli wististi küps mees ja ometi häwitas elu tema selle läbi, kes paljude elulaewale on saatluslikeks saanud: naine. Kurt Martin oskab elu tema mitmekesisuses kujutada; iial ei lahku ta tõsiduse pinnalt.

Hiljem ilmus kurbmäng „Die Liebe der Christine Klawonn“. See on arwetegemine wäiklaste hingedega awalikus wõitluses waimumõõga

Saksa kirjanik **Kurt Martin.**

abil. Siin selgub jälle Kurt Martini osawus õiget tooni tabada ja õigeid pilte pakkuda, mis seowad ja kütkestawad.

Järgmine romaan „Die Schuld der Anna Huler“ on teem rahwaelust ja tõi kirjanikule arwustajate ja rahwa keskest palju pooldamist. Romaani käik on otse wapustaw ja ta ülesehitus wäga kütkestaw.

Hoopis selle wastand on „Das Glück des Lebens“. See on meeldiw armastuseromaan mehe ja naise wahel, on ülemlaul armastusele.

Selle kõrwal on Kurt Martinil ilmunud romaan „Sanatorium Dr. Bräuser“. Jälle huwitaw ja wäga tugewa kujutusejõuga kirjutatud romaan.

Tema uuem teos on praegu meie lehes ilmuw romaan „Prokuröri tütar“, mis Saksa keeles pealkirja kannab „Helene Osthovens Entführung“ ja meie lugejatele wäga on meeldinud. Loodame oma lugejatele Kurt Martini sulest weel tulewikuski midagi pakkuda woiwat.

Profuröri tütar.

Sassa kirjaniku Kurt Martin'i romaan.

6

12.

Dsthoven mõttis auto ja sõitis otseteed hotell Ritzi. Ta küsis Helene Dsthoveni järele ja sai vastuseks, see noor daam olemat juba neli päeva hotellis tuba nr. 19.

„Küsige kohe, kas temaga saab rääkida.“

„Ta vaatab kella. Kell oli üheksa.“

„On ta juba einetanud?“

„Jah, juba tunni aja eest.“

„Hea küll. Teatan emast ipe. Jätke! Pange mulle üks tuba valmis!“

Ta ei tarvitunud lifti, vaid läks laiaist trepist üles. Neid minuteid wajas ta enese kogumiseks.

Nii siis ometi, Helene oli siin. Mõne minuti pärast seisis ta tema ees. Tütrel ees. Millisena leidis ta tema?

Nüüd seisis ta ukse ees.

Koputamata awas ta ukse ja astus tuppa.

Ukna all istus Helene, raamat käes.

Kui uks äkki awanes ja keegi mees, kübar peas ja mantel seljas, tuppa astus, ehmatas ta ja pani raamatu käest. Ta silmad wahtisid tarretult tulijale ja käed jurusid end südamele. Wäris käis temast läbi.

Siis kajas Dsthoveni hääl.

„Helene — wiimaks ometi! Millist muret oled ja mulle walmistatud!“

Ta astus neiu juure. See lähenes temale ja sofiistas: „Jsa!“

Ta sirutas talle käed vastu, parema sidemes.

Jsa kaisutas teda.

„Eaps! Ei suuda weel uskuda, et olen sinu leidnud! Lase emast waadelda!“

Uurimast lendas ta pilk neiu näole. Ta silmad otstisid tütre silmi.

„Oled muutunud. Peenemaks jäänud. Rammid. Mingsugune mõõras joon seisab su näol, laps, mis oled läbielanud! Waata mulle silma!“

Urglikult kuulis tütar sõna.

„Sinu silmad ei näi olemat sellised, nagu oleks sul midagi häbiwäärset tunnustada.“

Neiu peitis näo käte warju.

„Mitte selliseid sõnu, isa!“

„Kas ei pea ma kõige peale walmis olema?“

Ta wiskas kübara lauale ja mõttis mantli seljast. Helene tahtis aidata. Jsa tõrjus ta tagasi.

„Jäta see!“

„Ja kahmas tütre paremast käest kinni.“

„Mis see on?“

„Mul oli mõõdunud nädalal õnnetus. Mu käsi jäi wagunis ukse wahela ja ma wigastasin kaht sõrme, see takistab mind nüüd kirjutamast.“

„Kätised ja siin arsti juures?“

„Jah, doktor Kolmanni juures. Tema ütles, et tühine asi.“

„Siis läheme tema juure.“

„Ta astus ukna alla.“

„Tule, istu. Näed wälja wärsuud. Oled sa haige?“

„Ei, isa.“

„Wiivitades läks ta isale järele. See osutas toolile, kus neiu enne oli istunud.“

„Istu sinna!“

Uurimast silmitses isa teda.

„Oled jäänud peenemaks.“

„Oh ei.“

Nüüd mõttis isa ta pahema käe. Kõwasti pigistas ta tütre kätt.

Tütar wärises ja hoigas tasakaali:

„Mis on?“

„Helene, wammu mulle: kas sa oled weel sama süütu neiu, kes sa olid kuu aega tagasi!? Kas on su keha jäänud sama süütuks ja puhaks, kas oled weel minu puhas, neitsilik tütar? Waata mulle silma — kohe! Räägi!“

Weri oli Helene põskedest kadunud, aga ilma wiivitamata tõstis ta käe ja ta silmad waatasid amalikult, tõsiselt isa silma. Tasakaali ja ometi kindlasti tulid sõnad ta suust:

„Wannun Jumala juures, et olen sinu puhas, neitsilik tütar.“

Dsthoven hingas kergemini. Ometi läksid ta kulmud kohe jälle kipra.

„Ja Gemma, Helene! Hotel Marino. Mis sündis seal?“

„Mis sa arwad?“ küsis neiu wiivitades.

„Mis oled sa seal proua Mülleri nime all läbi elanud?“

„Mina pole ial Gemmas olnud. Ei tea siis ka, mis arwad.“

„Mitte?“

Ustmatult silmitses Dsthoven tütar.

„Helene, sa wärised ju!“

Kõwasti rebis ta tütre oma ette üles. Ta hääl kõlas ahwardawalt.

„Ara waleta! Hoia, et sa mulle ainuiski walesõna ei ütles. Tapan ma sinu walelt, siis pole sa enam minu tütar! Räägi! Miks wärised ja minu küsimust kuuled? Mis oled sa

läbi clamud? Oled ja saanud olemuseks, nagu jeda meie neetud aeg tihti sünnitab: neiu alles ja ometi mitte enam? Sina, kas on sind mõni mees kuidagi omanud? Kas mõni mees . . ."

Helene filjatas waluga:

"Ei! Mitte nii! Sa . . . ja . . . rüüetab mind! Häbi!"

Ta pilk muutus waenulikuks.

"Sul pole wähematti õiguist sellist rüüetust minu peale weeretada!"

Dsthoven ei leppinud.

"Minul pole õiguist! Olen sinu isa! Tahan teada, kas ja äraolekul mõne mehega lähemais juhtelis polnud! Sa wõid olla neiu ja ei ole jeda wõib olla ometi enam!"

"Mina . . ."

"Sa oled ühe mehega ühes taas maganud!"

Neiu katsus meeleheitlikult oma wasafut kätt wabastada.

"Ei! Jäta järele! Mina ei lasse emast sinu poolt tembeldada mõneks kõlwatuks olemuseks. Sina oled . . ."

"Wasta! Ütle jah wõi ei! Muud ei taha ma kuulda!"

Neiu hoigas: "Olen tõesti neiu. Mõteldes oma armsale emale wannun ma jeda!"

Dsthoven hakkas tergemini hingama.

"Hea küll. Siis pole ja ka Genuas olnud."

Äremalt palus Helene: "Lase mu lahti!"

Pikkamisi lastis Dsthoven ta lahti. Neiu wajus toolile, pisarad tulid talle silma. Ja äkki wapustas ta keha äge nutt.

Dsthoven läks ufse juure ja helistab. Käskis:

"Jäta nutt! Helistasin kelnerile."

Suure waewaga kogus neiu end. Kui kelner ilmus, pööras ta afna poole.

Dsthoven käskis: "Looge konjakit. Wõi parem pudel punaweini. Kohe!"

Kui nad jälle kahesesi olid, jalutas isa mõteldes edasi ja tagasi. Äkki tõstis ta pea.

"Sa pead mulle mu ärewuse andestama, Helene! On arusaadaw, et ma asjade keerulise seisukorra juures sinu naiseau pärast mures olin. Mõtles sellele. Ma ei oleks jõudnud kannatada, kui minu tütar — ka sunnitult — oleks tagasi tulnud ilma autu."

Helene silmitjes teda pilguga, mil oli mõistatuslik ilme. Dsthoven ei saanud sellest pilguist aru.

"Jsa, kas oled ja siis ka kui mees kogu oma eluaja iga naise juures naiseaust nõnda lugu pidanud? Kas ei ole ja ise iial . . ."

Helene lõi tema ahwardawa pilgu ees silmad maha.

"Milline küsimus! Kust saadid teeb minu tütar enese minu kohunikuks! Tõesti, ja oled selle kuu sees ometi teiseks muutunud!"

Kelner tõi weini. Dsthoven saatis ta ruttu jälle toast wälja.

Siis täitis ta klaasi ja tühjendas selle jämselt. Helene nägi jeda ja küsis ruttu:

"Jõudsid ja praegu jita, isa?"

"Jah."

"Ja ei ole weel einetanud?"

"Ei."

"Kas ei taha ja siis esiti . . .?"

"Ei, ei, jäta see. On tähtsamatti teha!"

Ta tuli jälle afna juure ja istus toolile.

"Nii! Nüüd räägime koit rahulikult läbi, Helene! Kus on need, kes ju ära wiisid?"

"Seda ma ei tea, isa."

"Ja nimes?" — "Neid ma ei tunne."

Dsthoveni kulmud läksid kippa.

"Nimesid pead ja ometi tundma."

"Jah, aga need polnud nende kahje härra õiged nimes."

"Nii siis oli neid kaks. Millal pääsesid ja nende kääst?"

"Ma ei pääsenud nende kääst, nad lubasid mul wabatahtlikult koju reijida."

"Wabatahtlikult? Sa räägid mõistatusti. Sind taheti ära wiia. Wõib olla Lõuna-Ameerikas. Näed nüüd, ma usun sind. Teadsid, et nad sihil puutumata kauba eest parema tasu saawad."

"Jsa!"

"Neidudega kaubitsejad kõige pahemast sortist. Aga küll nemad leiame. Sina annad meile põhjalikud teated."

"Need polnud kaubitsejad. Muidu poleks nad mind ju lastanud wabatahtlikult koju reijida."

"Mis? Sa reijisid ju esiotja ometi nende sunduse all?"

"Jah."

"Noh, ja siis?"

"Mõõdunud nädalal seletasid nad mulle, et wõin koju sõita!"

"Ah, jeda ei ole."

"Ometi! See olnud wad kihlwedu."

"Mis? Räägi selgemini!"

"Kihlwedu, et prokurör Dsthoveni tütar ära wiitakse, ilma et prokurör Dsthoven tütre jälgi leiaks."

Dsthoven fargas pästi. Tool lendas pörandale.

"See pole tõsi."

"Ometi! nii on see olnud."

"Ja . . . jünule ei tahetud midagi teha?"

"Ei. Mind ei ahwardanud mingisugune hädaoht."

"Nii siis tehti jeda mulle? Mulle!"

Ta kahmas oma kaela juure. Kaelus oli talle äkki liig kitsas. Tumeponaseks muutus ta nägu. Waewaga tulid sõnad ta suust

"Selline kaabakatükk! Sihuke uskumatu nurjatus! Mu tütar viiakse ära, et mind är-ritada! Kuulmatu! See on liig! Nii siis mulle köik!"

Kerge pilge seisib Helene juu ümber, kui ta küsis:

"Sulle oleks armsam olnud, kui see minu ja minu naiseau vastu oleks olnud sihitud?"

Osthoven vaatas talle tarretult otja. Siis kisenas ta vihast värisedes.

"Sina teadsid seda ja aitasid neid kaabakaid!"
Uskumatult silmitses ta tütar.

"Sina! Käagi! Jutusta köik!"

Ta astus laua juure ja watas enesele klaasi uuesti täis. Nuttu jäi ta. Tundis nõrkust kehās. Hoigades waju ta sohvale.

Helene hakkas kergemini hingama. Ta oli oodanud uut wihapuristust. Tawakefi algas ta:

"Sa tead, et ma tol Beethoveni kontserdil käisin. Keset sinuoniast kutsuti minu wälja. Keegi härra, seda ma warem weel kunagi polnud näinud, esitles ennaft mulle arstina ja palus mind enese seltsis kohe koju tulla. Sina olewat äkki haigeks jäänud ja tema kutsutud sinna, sest et majaanst ei olla kodus olnud. Mures sinu pärast järgnesin ma talle autosse. Autos seletas ta mulle, tema ei olla arst, waid olla kriminaalinspektor Dr. Wille. Näitas mulle oma tunnistuse ja ma pidin seda uskuma. Ütles mulle, et mulle isalt terwitusi toob ja sina mind lahed paluda sündmuse üllatamust wabandada. Tema ütles mulle järgmiselt: "Härra prokurör Osthoven on kriminaalpolitseijuhatawega ühinemud ühe noore ametliku oskuse kohta selgust muretsema, ja sellepärast käsitamud minu ärarwitimist teostada. Ja nimelt peate Teie, preili Osthoven, kodust wägisi lahkuma. Et köik soowi järele lähaks, ei ole Teie isale weel midagi teatatud. Müüd on tulnud hetk, mil see köik peab sündima. Mina wiin Teie ära ja härra prokurör Osthoven loodab, et Teie asjast aru saate ja tahtlikult mulle järgnete."

Raskesti langes Osthoveni rusikas lauale.

"Kuulmatu! Kuulmatu! Edasi!"

"Mina ei teadnud, mis teha, kuidas olla. Siis peatas auto ja autojuht astus ukse ette. Peatasime Goethe-puistiku ühel kõrwalharul. Juht küsis: "Noh, doktor Wille, kuidas on?" Ja see seletas: "Armuline preili teab." Ta pööras minu poole ja ütles: "Lubage et Teile esitlen doktor Lati."

Osthoven naeris karedalt.

"Wäga heal Doktor Laha ja doktor Tegul! Do — need kaabakad! Ja sina uskusid seda köik? Kas ju arust siis nad kahtlased ei olnud?"

"Ka doktor Lat näitas mulle kriminaalpolitsemiku tunnistuse ette."

"Sa oleksid ometi . . . aga jah! Nad wõt-
sid ju hästi õnge! Peened poisid olid nad!"

"Pidin ometi oletama, et sina köik tead ja köik oled korradanud. Härrad küsisid mult, kas nõus olen ööd läbi sõitma. Nende käst olla niisugune. Minult minu tungiwalt soowil pidawat nad Ortelsbachis peatama ja mind puhata lastma. Aga minu isa soow olla, et ma reisi wõimalikult wähe takistaksin. Olla ju sellega arwestada, et prl. Wiener minu puudumise kontserdil kohe leiab, ja see oleks profurörile määrgiks, et ära-
wiimine teostatud ja ta asja kriminaalpolitseile peab teatama. Et enese leidmist kriminaalpolitseile wõimalikult raskesti teha, tulla põgenemise-
tega kiirustada. See köik kajas ju üsna arusaadawalt. Leppisin sellega ja me reisisime kogu öö. Hommilul sõitsime Helweetsia piirist üle."

"Kus?"

"Seda ma ei tea. Magasin parajasti. Ar-
gates peatasime ühes wäikeses Helweetsia külas. Härrad ütlesid mulle, einetagu ma nende seltsis ja heitku siis puhkama. Olin alles wäga wäsinud ja ei söönud peaaegu midagi. Hotelli perenaine juhatas mu wäikesesse wõdrastetuppa ja ma magasin hilise õhtupooleni. Alles koputus uksele äratas minu. Dr. Wille palus mind ennaft walmis seada. Oma toast leidisin ma käjikohtu, reisisõstüümi, kingad ja köik waja-
liku. Nendel seisib kaart, mille peal oli lugeda: Teie isa soowib, et Te need ostetud reisirööd selga ajate."

"On sul see kaart weel alles?"

"Ei. Riitusin ja läksin alla. Härrad tere-
tasid mind wäga lahkesti ja olid minu eest wäga hoolitsejad. Nad kartsid, et reis mulle raske on, aga käst olla, et me weel samal päewal üle Prantsuse piiri peame jõudma. Me istusime lauda ja ma tundsin, et mul isu oli."

Osthoven tõusis järsku.

"Ja nende kaabakate esinemine ei äratanud
sinus kahtlust? Sa uskusid lihtsalt köik?"

"Aga isa, kuidas tohtisin ma kahelda? Köik
kajas ju nii enesestmõistetawalt, mis nad ütlesid. Siis ütlesid nad mulle, et järelostmist raskenda-
dada, olla sina käskinud, et sulle mitmesuguse-
tejt linnadest tuleb postkaarte saata, millel ai-
malt minu nimi peal seisab. Need kaardid an-
nad sina siis politseile ja raskendab sellega minu
otsimist. Nad andsid mulle kaardid ja palusid
neid täita. Seda ma tegin. Siis wõttis dr.
Wille kaardid ja ütles, et ta need sinu korral-
dust täites postile lahed panna."

Uuesti langes Osthoveni rusikas raskesti
lauale.

"Müüd saab asi mulle selgeks — jah. Edasi!"

"Me sõitsime autoga edasi ja jõudime hilja
õhtul Prantsusmaale. Ühes wäikeses linnas

Paawst Plus XI.

11. weebbruaril s. a. kirjutati alla lepingule, millega lahendati 58 aastat kestnud tüli paawsti ja itaalia walitsuse wahel. Lepinguga lahendati lõpulikult „rooma küsimus“ ja „kirikuriigile“ pandi alus, mis on wäiksemaid riike maailmas. Lepinguga lõppes ka 58 aastat kestnud paawstide wabatahtlik wangipõli, kuna paawst ei lahkunud Watikaani piiridest kogu oma eluajal.

olime böd. Hommikul sõitsime Pariisi. Dr. Wille andis mulle rahakoti ja ütles, ostku ma enesele tarwikised riided jne. hejnanädalaseks wiibimiseks maal. Minu isa sooviwat, et ma raha ei hoiaks. Ostku ma kõik, mis mulle mu isiklikeks mugavuseks waja läheb. Pariisi jäime üheks päewaks. Seal lugesime ajalehest ka minu ärawiimise lugu.”

„Kuulmatu!”

Dsthoven jooksis taas ringi.

„Kuulmatu! Lugesid ise oma lugu ja ei mõtelnud . . . ja jah, wabandal! Edasi!”

„Siis sõitsime Pariisist autos wälja. Kusagil juwemajas, wäikeste kütla lähedal, peatusime.”

„Mis oli selle kütla nimi?”

„Seda ei saanud ma kuulda. Dr. Wille ütles mulle, et sinna jääme, kuni meid leitakse. Kuni politsei meid siit tabab. Suwila seisis ilusas pargis. Keegi wana, kurtumme eit talitas meid. Midagi ei puudunud meil. Härrad seletasid, et ma pargist kunagi ei tohi lahkuda — see olla mu isa käst. Nad muretsesid mulle raamatuid ja ajakirju. Mul oli kõik. Minult jutuwestmine puudus. Härrad seletasid, neil olla palju tööd ja läksid oma tuppa. Nii siis olin enamasti üksi-päini. Siis ütlesid nad mulle ühel päewal, et mõime ära reisirida. Tõld wiis meid waksali.

Oli õõ ja waksali nime ma ei näinud. Siis oli mul rongis käega äpardus. Me katkestasime reisi Lionis ja läksime arsti juure. Siis sõitsime edasi Madriidi, sealt Portosse. Portos ütles mulle dr. Wille, järgmisel päewal jõudwat „Bremen“ Ameerikast tagasi ja nad ostnud mulle pileti Rotterdami sõitmiseks. Rotterdamis mingit ma maale; nemad mind enam ei saatwat. „Bremeni“ tulekul saatsid nad minu laewale ja pisut aega enne lahkumist palusid nad minult wabandust, et nad mulle ei olla tött rääkinud. Mitte prokurör Dsthoven pole ärawiimist wälja mõelnud, waid see olnud tõesti ärawiimine. Nad tahtnud seega prokurör Dsthovenile näidata, et ta ei ole kõikwägew, ja peale selle talle tütre päraasi muret teha. Mina...”

Dsthoven ei jõudnud ennaft enam taltsutada.

„Kuulmatu! Minule oli see siis kõik määratud! Minule! Ja mina mõtlesin, oletasin, et . . . Aga küll ma need kaabakad leian! Ma leian nad, ja peitku nad endid kas wõi maailma otsa. Mina näitan neile, mis selle tagajärg on, kui prokurör Dsthoveniga mängitakse! Uskumatu! Ja nüüd tuleb minu tütar koju ja jutustab kõigile, kes seda teada tahawad. Seda romantilist lugu wõluwa lõpuga! Kas peab minust saama pilkamise sihtlaud?!”

Ta silmitses tütarit läbitungimalt.

„Sina ei jutusta seda lugu kellelegi! Mina hoiatan sind! Sa jutustad, et su ära wiidi. Jah, algus wõiks jeks jääda — wõi ei — pean selle üle veel kord järele mõtlema. Keegi ei tohi teada . . . Aga see on ju tõesti arusaamatu, et wiibisid nädalaid suwilas, ilma et isa poolt oleksid oodanud elumärki! See kõik pidi sinu meekest ju olema kahtlane!”

„Kuidas nii? Minule ei teinud ju keegi midagi paha. Mõlemad härrad olid waga wiisakad. Mis põhjus oli mul nende sõnades kahelda?”

„Nad olid sinu wastu waga wiisakad! Ja jah. Need alatud roimarid! Aga küll nad seisawad kord minu ees ja päriwad oma palga!”

„Aga, isa, kui ma ometi hoopis teise loo pean jutustama? Kui ma ütelda ei tohi, mis mu ärawiimise põhjus oli, siis ei tohi sa ju ka neid härraid taga kiustata?”

Wihaseft wastas Dsthoven:

„Hirmus! Tõesti hirmus! Nüüd olgu mul weel kädki seotud. Ja minu tütar näib weel rõõmustawat, et ma tema — kawaleridele midagi ei saa teha. Helene, kuidas sa oled muutunud! Hoopis teiseks saanud! Kas oled sa weel Helene, wõi ei ole?”

Ta silitas ärewalt oma hallikaid juukseid. Helene waatas temale ja jälle ei saanud ta tütre pilguft aru.

„Sa hakkad nüüd isegi tütre juures kaht-

Iema. Jaa, ma olin jällenägen.ist sinuga enesele teifiti ette kujutanud."

Osthoven ohkas:

"Wabandal Seda on ka liig palju, mis täna minule kuhjub. Kujutle ennast minu asemel! Ja ja ei tea, kuhu need kaabakad läksid?"

"Ei, nad lahkusid Portos laewalt."

"On sul midagi nende kirjutatut?"

"Ei."

Osthoven mõtles järele.

"Oled sa kind teel taskuräti kaotanud?"

"Ei tea, aga see on võimalik."

Sälle läks Osthoveni nägu pinguli.

"Mitte mõni neist rätifuteest, mis teel ostsid."

Neil on teised muštrid kui kodustel. Mina arwan: on sul veel see taskurätik alles, mis sul kontšerdil kaapas oli?"

Helene noogutas.

"On. Lasksin ta pesta ja panin kōrwale. Siin ta on."

Ta astus kapi juure, Tawas pesukasti ja ulatas rätiku isale.

Osthoven silmitses seda uurivalt. Siis waatas ta jälle tütrele.

"Sa olid ju taskuräti kaotanud. Kas Genuas wõi mujal, on kōrwalise tähtsusega. See leiti. On minu käes. Mis see tähendab? Kes on Genuas Marino hotellis Helene Osthoveni taskurätiku kaotanud? Kust see tuleb, et nüüd olemas on kaks rätikut?"

Helene naeratas seletades:

"Mul oli tooford õhtul kaks rätikut kaapas, sest et mul wõhu oli."

Osthoven jalutas mõtlikult.

"Jah ja . . . ?"

"Äkki leidsin ma autos ühe rätiku puundumat."

"See oleks siis lahendus. Need kaabakad warastasid ju rätiku. Ja andsid Mervillele. Võimalik, et Merville see kaabakas on, kes kaardid laiali saatis."

"Kes on Merville?"

Osthoven ei teinud kuuldawaks.

"Wõib olla kasutas ta juhust, et Genuas Marino hotellis too proua Müller taskurätiku kaotas, õnawasti oma kasuks. Ja esitas selle siis meile leidusena. Võimalik, et kõik see kreppliga minult veel tahetakse raha wälja pressida. Aga tulgu nad! Profurör Osthoven teab, mis ta tol puhul teeb!"

13.

Suurte elektrilampide filmipimestawas walguses laius lai raudtee peajaama hall. Inimesed tungisid wäga. Dine rong Staaltasse oli sõiduwalmis. Kärafi kubises suur ruum. Jaama ees ootasid mõned inimesed Hollandi rongi saabumist.

Euroopa ilusaim naine.

17. aastane ungarlanna **Elisabeth Simon** waliti 17. iluduswõistlejate seast Euroopa iluduskuningannaks.

Hermann von Lunzen, kimp magufastiõh-nawaid punaseid roose käes, rääkis ägedasti oma kōrwal sammuma Lothar Osthoveniiga.

"Nüüd olen kindel, et sinu arwamine õige on, Lothar. Jah, kogu see lugu oli sinu isa wastu mõeldud. Seda õjutab ka onu Heinrichi telegramm: Helenele pole midagi juhtunud! Kui rõõmus ma olen, seda ei oska ma sulle ütelda! Helene pärast!"

Lothar Osthoveni kulmud kerkisid.

"Kas mitte ka sinu pärast?"

"Muidugi ka! Palun, ära mõista mind walesti! Aga mõtle ometi, milliste võimalustega me arwestajimel Mis Helene kõik oleks wõinud kannatada!"

"Sealt tuleb rong!"

"Jah, wiimaks ometi!"

Põnewalt waatasid nad pikkamisi waksali ette weerewale rongile wastu. Nüüd jäi rong seisma.

Hermann von Lunzen lahkus onupojast ja jooksis ärewalt pifuti rongi. Ühest waguni astnast nägi ta profurööri wiipawat. Ta andis Lotharile märku ja ruttas pika neljateljega waguni ukse juure.

Profurör ulatas ühele kandjale parajasti oma reisipaki ja käsitasku, noogutas Hermannu poole pead ja seisus warsti tema kōrwal. Nad andsid kätt. Ka Lothar oli nende juure rutanud.

Osthoveni taga oli Helene, helehall kostüüm seljas, waguini tälja tulnud. Hermann ruttas tema kõrwale, nägu särav.

„Helene! Kaks aastat ei ole me üksteist enam näinud. Kuu olin ma kodust ära, ja kui ma tagasi tulin, puudusid sina. Olgu ja südamest teretuldud! Kui hea meel mul on, et jälle kodus oled!“

Ta ulatas neiuile roosid ja jurus oma hülled ta käele. Rõõmasti naeratades waatas Helene talle näkku.

„Tänan! Rõõmistan, et sa mind selle pika aja jooksul ei ole unustanud.“

„Aga Helene! Unustadal Mina! Mitte kunagi! Aga sinu käsi?“

Ta nägi, et kinnas aimult juure waewaga oli sideme peale tõmmatud.

„On sul walu? Kas tohin nüüd mina sinu kätt rawitseda?“

„Muidugi, heameelega.“

Lothar seisis nende kõrwal ja mainis naljatades:

„Tohin ma ekjitada? Dere tulemaist, Helene! Noh, kas oled kõigest hästi üle saanud?“

Neiu andis talle käe.

„Tänan, jah. Kuni rumala käewigastuseni!“

„Küll Hermann sinu juures oma kunsti proowib.“

Ta Hermann seletas elawalt:

„Tahan kõik teha. Ehk on parem, kui kohe su haawa üle waatan, Helene!“

„Oh ei. Side on weel hea.“

Profurör sundis taga: „Läheme!“

Nad lahkusid wakkali eest wiimastena.

Hermann käis Helene kõrwal, hoides teda silmis.

„Sa näid olemat wäsinud, Helene!“

„Seda teeb föit. Olen tõesti wäsinud.“

„Muidugi. Nüüd puhka hästi. Nii pea kui sa mind homme wöid wastu wötta, telefoneeri mulle.“

„Do, mina pole kauamagaja.“

„Mitte? Aga Lothar ütles, sina olla ennemalt armastanud kauemini magada.“

Helene punastas kergesti.

„Nüüd mitte enam. Harjusin wiimastel nädalate warakult tõusma. Kui sa tuleksid kella üheksa ajal minu kätt waatama . . .“

„Kella üheksa ajal! Jah, kindlasti tulen täpselt. Wabanda, Helene, minu ema lasseb sind ka terwitada. Oma polnud täna täitsa terve, muidu oleks ta ka siia tulnud. Ta lasseb ennast wabandada. Pean sinu hommiks kella wiie ajaks tema juure kohwile paluma. Sa tuleb ju ometi?“

„Heameelega. Ülle tädile, et soowin talle head paranemist ja homme meelesdi sinna tu-

Nad seisis jaama ees. Ewa v. Lunzeni töld wotas trepi ees

Lothar uuris: „Kuidas see lugu kõik oli, Helene? Oleme kangesti uudishimulikud.“

Kuid profurör ütles: „Palun mitte nüüd. Sellest räägime kodus. Helene on wäsinud ja palus mind juba rongis, et kohe tohib magama heita. Oleksin aga rõõmus, kui teie mõlemad weel minu juure tuleksite. Mul on tähtsat asja rääkida.“

„Olen nõus, isa.“

Ka Hermann ütles: „Muidugi, onu.“

„Nii siis on kõik korras.“

Osthoveni maja ees autost lahkudes ütles Hermann autojuhile: „Sõitke koju; mina tulen jala järele.“

Johanna Wirner wöttis majatütre rõõmuga, ometi ka jalajase murega pilgus wastu. „Olete ometi jälle koju jõudnud, preili!“

Nad astusid faali. Seal, laelampide heledal walgulsel, silmitses Lothar oma õde weel kord uuriwalt.

„Sina oled wiimase paari nädala sees ometi muutunud, Helene; kuigi ma ütelda ei tea, kuidas. Wõimalik, et sinu näojooned on saanud küpsemaks.“

Hermann palus: „Tule, istu, Helene. Oled wäsinud.“

Neiu noogutas: „Jah, olen wäsinud. Ärge pahandage, aga ma soowiksin kohe oma tuppä minna.“

Profurör wiivitas: „Kas ei jooks me enne weel teed?“

„Palun, ära lase ennast ekjitada, isa. Ütlen jeda preili Wirnerile, aga wabanda mind.“

Osthoven kehitas olgu: „Minugi pärast, mine magama!“

Ta astus läwale ja hüüdis Johanna Wirneri.

„Minu tütar soowib kohe magama heita. Aidake teda. Siis toogu tüdruk meile wiibimata kaks pudelit punaweiini. Muid soowe mul täna ei ole.“

„Jah, härra profurör! Ja wein?“

„Tooge minu tuppä!“

Helene andis ijale kätt: „Head böd, isa!“

„Maga hästi, Helene!“

Neiu astus Hermann juure. See palus: „Waatame ometi weel, kas käeside weel korras on.“

Neiu oli teel käewigastusest kõnelemud. Tähelepanelikult aitas Hermann nüüd teda: „Jah, side on weel hea. Aga kas ei peaks ma ka haawa waatama?“

„Ei, tänan, Hermann, hommikul. Nüüd head böd!“

Pärast Helene lahkest ütles profurör: „Nüüd läheme minu tuppä!“

Seeal pakkus ta õepojale ja pojale figareid. Ka wein seisib juba lauail ja Lothar täitis klaasid. Osthoven nõjatus tugitoolil.

„Meil on palju kõnelda. Helene on jälle siin ja ta on siin sellisena, millisena ta kuu aja eest lahkus — süütu neiuna. Temale pole midagi juhtunud. Seda kümnitas ta mulle niisugusel kujul, et see kahklust ei luba. Nii siis on see oht möödunud, see mure lõpnu.“

„Seda nägin ma ette,“ ütles Lothar. „Ja kui ma weel Hermannilt teada sain Helene kirja siis, siis muutus mu aimdus weendumusjaks.“

Osthoveni kulumud läksid kipra.

„Aimdus! Mis sa sellega arwad?“

„Ainasti, et Helene kadumine ei olnud mitte tema korralik ärawiimine.“

„Noh, tänan. Muudugi oli see korralik ärawiimine.“

„Mina arwan, see polnud ärawiimine, mille taga peitusid mustad mõtted. Ja minu oletus tohiks olla õige.“

Profuuror tõrjus: „Mitte asjast eemale minna!“

„Ma räägin asjast. Helenet ei ole teel mingisugune kallalekippumine tabanud.“

Hermann hakkas kergemini hingama.

„Sumalale tänu! Mina tundsin sellepärast suurt muret. Kui mõelda noore neiu süütut hinge ja ette kujutada mõnda toorest meest — lühidalt, seda on võimatu kujutleda. Kui hea, et asi selge on. Sa tött ütelda, ma inestasin Helenet nähes. Minult faks aastat pole me üks-teist näinud. Temast on saanud tõsine iludus. Millised kuldjumfjed! Milline weetlew suu! Milline kena kael!“

„Hea küll, Hermann,“ ütles profuuror. „Mina ei leia Helenes midagi kummalist.“

„Aga kuidagi on ta ometi muutunud,“ ütles Lothar.

„Sa noogutas.“

„Minagi leian seda. Ta on jäänud näost piisut kitsamaks, ilma et sellepärast wiletsam wälja näeks.“

„Ta näib olewat küpssem kui wiie nädala eest.“

„Mm! võimalik, et see ainult meile nii näib. Aga sellepärast ei istu me siin. Peame rääkima millestki muust.“

Lothar noogutas.

„Põhjustest, mis Helenet ajas ära wiima.“

„Jah,“ ütles Osthoven ärewalt.

„Mina aiman seda põhjust.“

„Sina aimad seda? See on ometi . . . !

Kas tohib sinu mõtteid teada?“

„Miks mitte. Sellega taheti tabada sind!“

Profuuror kargas toolilt poja ette.

„Kuidas sa selle peale tuled? See ei tule kogemata. Sa tead midagi. Näüd oled sa enese ära annud, Lothar, sina ise peitud nende kaabakatega ühe müügi all.“

Oled juba ammuft saadik minu wastane. Sina oled kõigest sellest osaline. Võimalik, et see sinu muust plaan oligi!“

Lothar Osthoven waatas isale jaheda eemale-tõrjega näkku.

„Mina ei saa juuust aru. Silmanähtawalt olen ma õigesti tabanud, ja näüd tuled sina süüdistusjega, nagu oleksin mina Helene ärawiimises kuidagi wiisi süükaaslane. Aga selles ei-rid ja. Mina ei tea asjast enesestmõistagi mitte midagi. Selleks minut ausõna!“

Osthoven silmitses poega umbuslikult.

„Sina olek oli wiimastel nädalatel wäga kummaline.“

Lothar tõusis.

„Kui sulle minu ausõnast küll ei ole, isa, siis pole mul siin enam midagi teha. Ma tohin küll lahkuda?“

Hermann tahtis neid lepitada.

„Lothar, sa saad isast walesti aru.“

Profuuror oli juba toibunud. Istus jälle toolile.

„Sinu ausõnast aitab. Bealegi on see ju sinu wiis, minust kohe lahti lüüa. Lahkud lihtsalt. Ja unustad, kellega sa räägid.“

„Ei unusta. Minu ees on profuuror Osthoven.“

„Ah, nii!“

„Jah, ja ainult harwa minu isa.“

„Lothar! Ma palun sind tungiwalt minu wastu teist tooni tarwitada!“

Hermann palus: „Tahtsime ju rääkida Helenest.“

Osthoven pörutas ärewalt lauale.

„Jah! Ja näüd, palun, asja juure! Helene ärawiimisel polnud siis wähemaltki tegemist mingisuguse teda alandada tahtwa kawatsusega. Helene oli waid mõne kihlweo eesmärk. Taheti näidata, et üks neiu wõidakse mõneks ajaks eemale wiia, ilma et teda leitaks. Kuulge!“

Ja Osthoven jutustas, mis Helene temale jutustanud. Minult löpp oli teine. See näis olewat Lotharile arusaamatu.

„Siin on mõni haak, isa. Umb kumb, kas ei räägi Helene sulle kõik ära, et sind mitte ärritada, wõi on need härrad temale oma teutsemise õige põhjuse awaldamata jätnud.“

Profuuror wihastas: „Härrad, härrad! Nurjatud kaabakad on nad! Wõrratu juhtumusega on nad teotsemud!“

„Aga Helenega on nad laitmatalt ümber käinud. Ja see on peaaft.“

(Järgneb.)

Tõtt ja nalja.

Milles asi seisab.

Rüüaline (restoraanis): „Mu portsjon on täna nii väike. Teie teate ometi, et ma kui wana külaline alati kaks tükki küpsist saan.“

Kelner: „Wabandage, see on õige. Kokk on unustanud Teie küpsisewiilaku pooleks lõikamata.“

Omaabi.

Kerjus tuleb lihapoodi ja palub: „Palun härrad, kas wõiksite mind pisut aidata?“

„Tühi jutt! Meie päewil peab ennast igauks ise aitama!“

„Heameelega,“ ütleb kerjus, wõtab kaks maksaworsti ja kaob.

Suurepärane.

Kui Trinidaadis tramm käima pandi, silmitse üs neeger uut trammiwagunit.

„Eurooplased on tõesti suured!“ pomises ta imestades. „Esiti wabastasid nad orjad ja nüüd hobused!“

Tööta tööline.

„On Teil kõht tühi? Kas tahate söögi eest töötada?“

„Mul on ainult kõht tühi, aga meeleheitel ma weel ei ole!“

Wirin.

Üks ei ole rahul oma saatusege, teine oma seedimisega, kolmas oma naisega, neljas oma ninaga. Kui kõik, millega nad rahul ei ole, ümber wahetataks, siis leiaksid nad õige pea jälle midagi uut, millega nad ei wõiks rahul olla.

Kantsliõied.

Keegi õpetaja Inglismaal Leighton Buzzardis äratas hiljuti oma koguduses suurt naljatuju. See wana härra, kes tahtis wanaduspuhkusele minna, teatas jutluse lõpul sellest oma kogudusele ja lõpetas oma teate sõnadega: „Nüüd laulame laulu: „Oh wõtkem Jumalat suust, südamest nüüd kiita!“

Weelüllatawama mõju saawutas keegi teine inglise õpetaja, kes oma kogudusest tahtis sellepärast lahkuda, et ta oli nimetatud ühe suure wangla peale wanglaõpetajaks. Tema teatas sellest oma kogudusele jumalateenistuse algul ja jatkas siis:

„Kirjatunnistus, mis me täna jutluse aluseks wõtame, on: „Mina lähen teile teed walmistama!“

Kõrgendus.

Härra Kullamägi laseb enesele uue ülikonna teha. Rätsepp wõtab tal parajasti rinnamöötu.

„Siin rinnal on Teil mingisugune kõrgendus,“ tähendab ta, „aga kallis härra, Teie peate nägema, et Teile ülikonna teeme, nii et sellest kõrgendusest jälgegi järele ei jää!“

„No muidugi! Seda wõin juba arwata,“ ohkas härra Kullamägi. „See kõrgendus on ju minu rahakott!“

Pikne.

Majapidajanna: „Täna öösel oli hirmus kõueilm, härra professor!“

Professor: „Miks Te siis mind ei äratanud? Te teate ju ometi, et ma kõueilmaga magada ei saa!“

ÕIENDUS.

Eksikombel on **Romaan'i nr. 5** tekkinud pahandaw wiga, mida palume parandada.

Leheküljel 139. leiduwal pildil on allkirjaks H. Sepp. „Kerjaja.“ Peab olema P(aul) Sepp. „Kerjaja.“

Mainitud lugupeetud kunstnik esines selle pildiga „Eesti Esimesel kunsti näitusel 1929. a. Helsingis, kus teos äratas üldist tähelepanu ning sai suure kiituse osaliseks. Pildi omandas Soome Atheneum Soome saadiku ettepanekul.

„Romaani“ talitus.

TELLIMISE HINNAD:				WÄLISMAILE:	
Aastas (24 nr.nr.)	Kr. 7.50	2 kuus (4 nr.nr.)	Kr. 1.60	1/1 aastas	Kr. 10.—
1/2 " (12 nr.nr.)	" 4.—	1 " (2 nr.nr.)	" —.80	1/2 "	" 5.—
1/4 aast. (6 nr.nr.)	" 2.25	Üksiknumber	" —.40	1/4 "	" 2.50

Tellimisi wõtawad vastu kõik postkontorid, raamatukauplused ja „Romaani“ esitused.
Talituse aadress: Tallinn Müüriwahe tän. 16. Telefon 12-53.

Wastutaw toimetaja P. Grünfeldt.

Wäljaandja Kirjastus-osaühisus „Aareng“.

Trükitud „Edu“ trükitojas E. Rompaasi t. 40, Tallinnas.

Õigeid seletusi saatsid.

Tallinnast: Ralf Arman, Arnold Abel, Pauline Abel, Rita Alwer, Edgar Ant, A. Bachmann, Hans Beute, O. Ennemuist, Heinrich Feldt, Salme Feld, Wold. Geering, Aleksander Gold, Karl Holzmeier, A. Haawa, Hiedele, Arnold Hagar, Erna Jaanson, H. Johani, And. Janson, Wold. Kokaselts, Totty Kalla, Ants Rippar, E. Kuldner, Elly Kettmann, R. Kerdt, Joh. Kask, Agnes Kütt, K., Ellriede Kern, Johannes Lepp, E. Luuk, A. Lepikson, K. Lasberg, Ednard Lepp, Albert Lepp, K. Lautin, Oswald Lepp, H. Lautin, Selma Lintsbach, Johanna Leoke, E. Mustkiwi, Hed. Martinson, E. Matsalik, Oskar Okk, Ernst Ots, L. Oja, S. Oja, Irma Oraw, Aug. Oraw, Lebit Pritso, Raimond Pritso, Gustaw Pritso, Aino Pritso, Rosalie Pritso, Gustaw Pukk, Leida Pukk, M. P., Kurt Püimann, A. Pölendik, Rud. Rämthal, M. Raudith, Hans Reemann, Helene Reemann, A. Raga, V. Saga, Lyddy Saarepera, Aleksander Sööt, A. Suurkask, Carl Saarepera, Harry Schults, Ernst Schlideberg, Dolly Timm, J. Tiisfeldt, E. Tern, A. Tiisfeldt, Al. Tamm, Fr. Tamm, Gabrielie Tomson, Hans Weinberg, Hart. Weinberg, Joh. W-n, Erica Wiiseman, L. Warbola, J. Warbola, Elmar Witter, Endel Waademann, Rahel Würmann, Guido Wunder, E. Wisberg.

Tartust: Heljo Jaik, Alfred Kuusik.

Wõrust: F. Piirand, Anna Piirand, Felix Piirand, Rudolf Sökk.

Walgast: Arnold Noor.

Petserist: C. Pikk, F. Rätsep, A. Walentin.

Pärnust: B. Grebmal, Johanson, A. Küng, P. Kangur, J. Männikus.

Wiljandist: E. Korone, Hans Kapral, August Soosaar, S. Suurmats J. Wiru, K. Weelmann, E. Wanker, M. Wanker.

Narwast: Bors Läte. **Rakwerest:** Harry Kängsepp, Paul Lautin, K. Rakles. **Jõhwist:**

Adele Külmallik, Olga Tamm. **Tapalt:** A. Ott, Ulrich Sillenbach. **Mõisaküllast:** Oilme Luik, Alide Rink. **Auwerest:** Ed. Baumann. **Aegwiidust:** Mary Abjan, Miina Abjan, Aino Tampson, Tõnu Tampson, Marta Tamberg, Jüri Tamberg, O. Rett, Jüri Rett, Fr. Lipping, Joh. Lipping, Gustaw Kokaselts, Heinrich Kokaselts, Arn. Kokaselts. **Jänedalt:** Arn. Annuk, Hans Aeglane, Linda Annuk, K. Ennokson, Anette Ennokson, Aleksander Järmut, Leo Lesak, **Häädemeeste:** Paul Allmann, Oskar Isotam, Roosa Nurk. **Sondast:** M. Ottokar J. Ottokar, **Aserist:** Lola Einberg, E. Weber. **Lellest:** M. Hargel, Jakobson, Mets, P. Põhonia, Päri. **Lehtsdst:** Joh Edwardow, Hilda Tamberg, Helene Tamberg. **Sindist:** Joh. Kask. **Torist:** H. Jürs. **Karksist:** Endel Kapral, Joh. Kapral, Olew Wanker. **Räpinast:** Linda Saar. **Wändrast:** Helene Paulus. **Kiiust:** Maria Rooberg, Arthur Tamberg, Heinrich Tamberg, Maria Tamberg. **Jõgemalt:** E. Mets, R. Terasmägi. **K. Järwelt:** M. Sillenbach. **Ahjast:** J. Tseikar. **Keilast:** E. Warma. **Ahjust:** Edg. Rõigas, K. Uibopuu. **Hagudist:** Maimo Voit. **Rõugest:** Hilda Reemann. **Mustweest:** Lyly fimolejewa. **Hallistest:** I. Tünder. **Riisepereest:** Joh Willenthal. **Nehatust:** Arnold Schiffer. **Põikwast:** G. Alt. **Pilistwerest:** T. Sagar. **Nõmmelt:** F. Massmann, A. Pedaja, L. Wait, A. Wait.

Neist wõitsid loosimisel: 1) Brummel & Co „Peen naine“ — **Johannes Lepp**, Kaupmehe tän. 6—3 Tallinnas; 2) **J. Jõgimägi**, „Semendiwabrik“ — **Paul Allmann**, Häädemeestest; 3) **R. Roht**, „Imelikud juhtumused Tatriku alewis“ — **L. Oja**, Tallinnas, Kasarmu tän. 6—2.

„Romaani“ talitus.

Imestamisväärt odawasti, kergesti ja puhtaks pesete oma pesu pesupulbriga

LUMIWALG

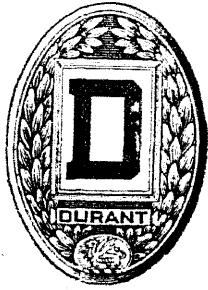
ühes sellega pikendate ka pesu wastupidawust, samuti söögi- ja kööginõud ning mustad ja raswased käed saawad imestamisväärt kergesti puhtaks. Nõudke igalpool.

Pealadu: Tallinn, Suur Pärnu maantee, nr. 48.

„Romaan'i“ endiste aastakäikude

1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928—üksikuid numbreid wõib saada talitusest hariliku hinnaga: üksikud numbrid üksiknumbrihinnaga 40 snt.; 6 nr. 1/4 aasta hinnaga (225 snt.) 12 nr. 1/2 a. hinnaga (400 snt.); 18 nr. 625. snt.

1922. a. Nr. 2—18 üksiknumbrid 30 snt.; 6 nr. 170 snt.; 9 nr. 250.—; 1/4 aastakäik (18 nr.) 500 snt.

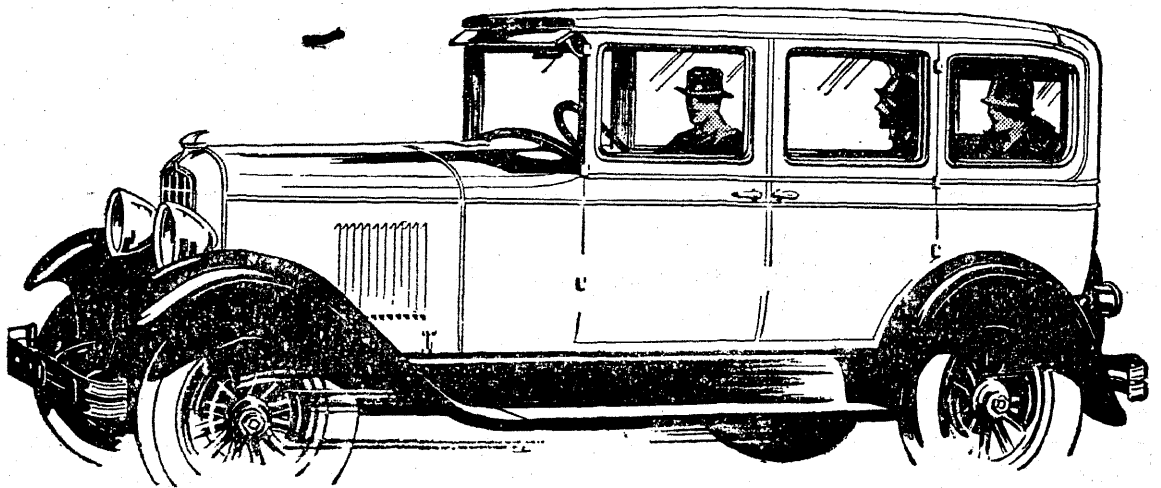

Mida nõuate Teie moodsalt autolt?

Jlu, omapärasust, kiirust, tugewust, mugavust,
vastupidavust, kindlust, ökonoomsust . . .
ning hinda Teie tasku järgi.

Seda kõiki pakub Teile

DURANT

4 silindriline: Touring (lahtine) Kr. 3.750.—; 4 uksega Sedan Kr. 4.750.—
6 silindrilised Kr. 4.150.— kuni Kr. 8.750.—

Ainuesindaja
Eestis:

HEINR. LAGUS,

Ainuesindaja
Eestis:

Tallinn, Müürivahe, 16 (Laenuvõtte m. uks B.) Telefon 12-53.